

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY

วารสารฟ้าเหนือ

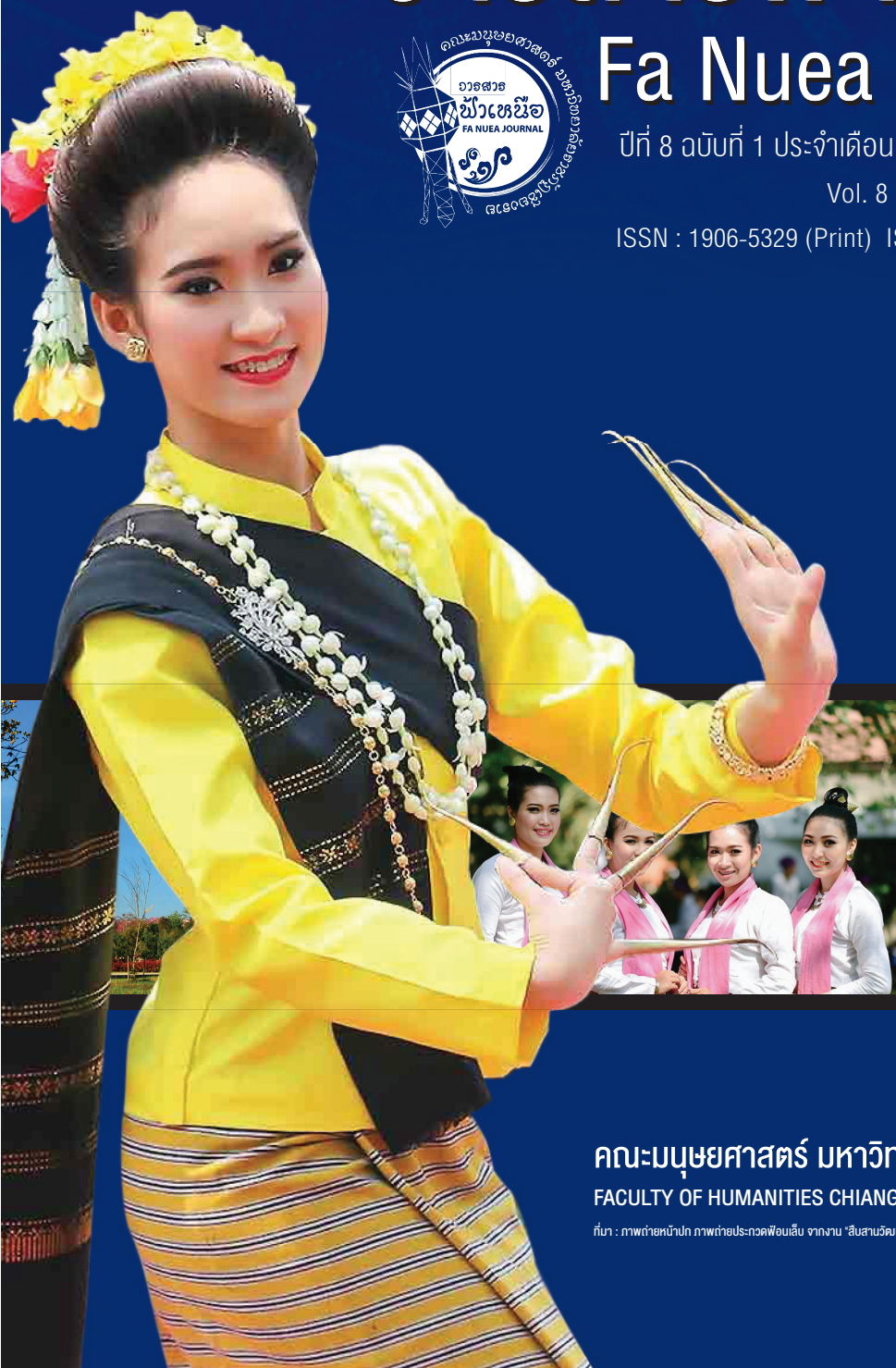
Fa Nuea Journal

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2559

Vol. 8 No.1 January-June 2016

ISSN : 1906-5329 (Print) ISSN : 2465-4981 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
FACULTY OF HUMANITIES CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY

ที่มา : ภาพถ่ายหน้าปก ภาพถ่ายประกอบเพิ่มเติม จากงาน "สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น" <http://www.bloggang.com>

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารฟ้าเหนือ

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2559

Fa Nuea
Journal

FACULTY OF HUMANITIES CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารฟ้าเหนือ

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2559

Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University

เจ้าของ	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6013 โทรสาร 0-5377-6025 E-mail : fanuea.crru@gmail.com	
วัตถุประสงค์	เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปรัชญาและศาสนา ภาษาและภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี วรรณคดีและวรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี และการแสดง และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ในด้านสังคมศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา การพัฒนาสังคมและชาติพันธุ์ศึกษา	
กำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ	ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม	
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล อารีนิจ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ คล้ายสุวรรณ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อาจารย์ ดร.อนันต์ แก้วตาดีบ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัชย์ มุ่งไธสง	
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.สหทัยา สิทธิวิเศษ	
กองบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณศุภมาส เอ่งฉ้วน	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร.สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ	กรรมการ
	อาจารย์ ดร.ณัฐพล สันธิ	กรรมการ
	อาจารย์สมประสงค์ แสงอินทร์	กรรมการ
	อาจารย์พรหมมินทร์ ช่งสิริศักดิ์	กรรมการ
	อาจารย์จรงค์ษ์ มณีวรรณ	กรรมการ
	อาจารย์กรชนก นันทกนก	กรรมการ

	อาจารย์พรเทพ สุวรรณศักดิ์	กรรมการ
	อาจารย์วรพล ฐูปมงคล	กรรมการ
	อาจารย์วีรชัย พันธุ์สีบ	กรรมการ
	อาจารย์อรรถชัย ชันโท	กรรมการและเลขานุการ
ฝ่ายจัดการ	นายเฉลิมพล ใจชุ่มเต็ม	ประธานกรรมการ
	นายเอกสิทธิ์ สะอั้งแก้ว	กรรมการและเลขานุการ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์	
	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ	
	ศาสตราจารย์อัจฉรา ชิวพันธ์	
	ศาสตราจารย์ ดร.Li Yinsheng	
	ศาสตราจารย์ Chen Ronglin	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง	
	รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ วิทยศศักดิ์พันธ์	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศรี สรณสถาพร	
	รองศาสตราจารย์ ดร.สีห์กุล กรรต์นเสถียร	
	รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ อยู่เย็น	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ปริศวีร์ ยืนเสน	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทือง ทินรัตน์	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ปริศวีร์ ยืนเสน	
	รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนือง สุทัศน์ ณ อยุธยา	
	รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี	
	รองศาสตราจารย์อรรพัช บวรรักษา	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช	
	อาจารย์ ดร.ถนนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล	
	รองศาสตราจารย์ ดร.สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณศุภมาส เอ่งฉ้วน	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ลาภรุ่งเรือง	
ออกแบบและพิมพ์ที่	ร้านสินอักษรการพิมพ์ 888	
	188 หมู่ 3 ต.ท่าสาย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 57000 โทรศัพท์ 08-9435-0866	

- บทความทุกเรื่องในวารสารได้รับการประเมินและตรวจคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
- ทศนะและข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ
- สามารถดาวน์โหลดเงื่อนไขการส่งและรูปแบบบทความ ได้ที่ <http://research.crru.ac.th/fanuea/>

สารบัญ

บทความเด่นในฉบับ	2
การวิเคราะห์โครงสร้างของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทย ผศ.ปฏิพันธ์ อุทยานุกุล <i>An Analysis of the Curse Structure Found in Thai Literature</i> <i>Patipan Utayanugul</i>	
บทความเด่นในฉบับ	19
Language in Mind : A Socio-historical Approach to Linguistics and Semiology <i>Fabio Calzolari</i>	
การพัฒนาแอปพลิเคชันจากบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ภาษาจีน จรงค์ษ์ มณีวรรณ จิตตากรวิ อัมพุช และชัยพล ชุมพู่ <i>Developping Application from Online Lesson for Chinese Learning</i> <i>Jongrak Maneewan, Jittagorawee Ampoot, and Chaiyporn Chumpoo</i>	31
论中国对泰国的文化外交 <i>Discussion on China's Cultural Diplomacy with Thailand</i> [泰国]刘琪、[中国]许志惠 <i>Kirattaya Laotrakunchai</i> <i>Xu Zhihui</i>	39
浅析语言接触中的借用现象 <i>On Borrowing Phenomenon in Language Contact</i> [中国]张鑫 <i>Zhang Xin</i>	46
初探《环球时报》话语模式 <i>Preliminary "Global Times" Mode of Discourse</i> [中国]高欢欢、康宇坤 <i>Gao Huanhuan Kang Yukun</i>	51

บทบรรณาธิการ

วารสารฟ้าเหนือฉบับ 1/2559 นี้มีบทความเด่นในฉบับ 2 เรื่อง เริ่มต้นด้วยบทความเรื่อง **การวิเคราะห์โครงสร้างของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทย** โดย **ผศ.ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานุกุล** ซึ่งมีประเด็นศึกษาที่น่าสนใจอยู่ที่เรื่องการสาปแช่งอันเป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของวรรณคดีไทย โดยผู้เขียนนำแนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่องแนวคิดโครงสร้างของวาทกรรม และแนวคิดโครงสร้างวรรณกรรมมาใช้วิเคราะห์ สะท้อนให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างอำนาจอันยิ่งใหญ่เหนือจินตนาการกับมนุษย์ธรรมดาในวรรณคดีนั้นมีลักษณะอย่างไร

บทความเด่นในฉบับเรื่องที่สอง ได้แก่บทความจากนักวิชาการชาวต่างชาติ เรื่อง **Language in Mind: a Socio-historical Approach to Linguistics and Semiology** โดย **Fabio Calzolari** บทความนี้สะท้อนองค์ความรู้ทางภาษาศาสตร์ มุ่งศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการเรียนรู้ภาษากับจิตใจของมนุษย์ ตามกระบวนการทางจิตวิทยา ทั้งยังได้แสดงถึงความโดดเด่นทางด้านการศึกษา โดยการบูรณาการความรู้ทางด้านคตินิยมวิทยาทางภาษาเข้ามาใช้ ช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษารวมถึง การสื่อสาร วัฒนธรรม และความเป็นจริงได้ชัดเจนขึ้น

บทความในส่วนต่อมา เป็นบทความที่ประยุกต์ความรู้ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมให้เข้ากับ การเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการนำแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางการ

สื่อสารสมัยใหม่ ที่กำลังได้รับความนิยมและเริ่มแพร่หลายมากขึ้นมาปรับใช้ ได้แก่ บทความเรื่อง **การพัฒนาแอปพลิเคชันจากบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ภาษาจีน**

ส่วนบทความสุดท้ายของฉบับ คือบทความที่สะท้อนองค์ความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศในฉบับนี้ กองบรรณาธิการคัดเลือกบทความที่สะท้อนองค์ความรู้จากมุมมองของนักวิชาการชาวจีนจำนวน 3 บทความ ได้แก่ บทความเรื่อง **论中国对泰国的文化外交 (Discussion on China's Cultural Diplomacy with Thailand)** บทความเรื่อง **浅析语言接触中的借用现象 (On Borrowing Phenomenon in Language Contact)** และบทความเรื่อง **初探《环球时报》话语模式 (Preliminary "Global Times" Mode of Discourse)**

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณนักวิชาการเจ้าของผลงานบทความทุกท่าน หวังว่าบทความวิชาการและบทความวิจัยทั้ง 6 เรื่องที่กองบรรณาธิการตั้งใจรวบรวมไว้ในวารสารฉบับนี้จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ตลอดจนสร้างแรงบันดาลใจต่อการศึกษารวมทั้งวัฒนธรรมสำหรับท่านผู้สนใจต่อไป

การวิเคราะห์โครงสร้างของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทย An Analysis of the Curse Structure Found in Thai Literature

ปฏิพันธ์ อุทยานกุล¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือบทสาปแช่งจำนวน 43 บท จากวรรณคดีจำนวน 8 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทยมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ 1) การเปิดเรื่องบทสาปแช่ง จะนิยมเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนามากที่สุด ซึ่งการเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนานั้นเมื่อเริ่มต้นคำสาปก็จะ เป็นบทสนทนาของตัวละครทันที อันเป็นการทำให้เรื่องดำเนินไปได้อย่างกระชับฉับไว รองลงมา คือการเริ่มเรื่องโดยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ อันเป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้บรรยายฉาก เหตุการณ์ หรือความเป็นไปต่าง ๆ ในท้องเรื่อง จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อความที่มีบทสาปแช่งและการเริ่มเรื่องด้วยการ แสดงนาฏการหรือการกระทำของตัวละครที่เป็นสาเหตุของการสาปในแต่ละครั้ง 2) การดำเนินเรื่องนั้น พบว่า ผู้แต่งนิยมใช้วิธีการดำเนินเรื่องในบทสาปแช่งตามลำดับเวลามากที่สุด โดยมีการกล่าวถึงเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง ส่วนการดำเนินเรื่องที่พบเห็นน้อยที่สุดคือการใช้วิธีการ ดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ กล่าวคือ การเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในที่หนึ่งจนจบสิ้นกระแสความแล้วจึง เริ่มเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอีกที่หนึ่งและ 3) การปิดเรื่อง พบว่าทุกบทสาปแช่งล้วนจบเรื่องแบบธรรมดา คือเป็นไปตามความคาดหมายของผู้อ่าน

คำสำคัญ คำสาปแช่ง, วรรณคดีไทย, โครงสร้างของบทคำสาปแช่ง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย

Abstract

This study aims to analyze the structure of curse found in Thai literature. Data were taken from forty-three chapters of curse in eight Thai literature. The findings reveal that the structures of curses found in Thai literature composed of three main parts: 1) the first part is the prologue. It mostly begins with the conversation of the story characters. The conversation normally starts after the curse. The authors also describe the story circumstances to the contents of the curses in order to link the characters' actions with the curses occurred in each period of time. 2) The second part is the story continuity. Findings show that authors mostly prefer to proceed the continuity of the curses according to the time periods of the circumstances in the story. They will state the circumstances of the story or behaviors of the characters in orders respectively. However, it rarely found that the story continuity shift to narrative other circumstance in a different place in the story after other circumstances in the same scene is ended. 3) The third part is the story epilogue or conclusion. Finding reveal that every chapter of the curse is ended with normally circumstance according to the readers' expectation.

Keywords : Cursing, Thai Literature, The Structure of Cursing Chapter

บทนำ

วรรณคดีคือผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาอันเป็นปรากฏการณ์ของสังคม ในยุคโบราณ ผู้สร้างสรรค์วรรณคดีนิยมแต่งเนื้อเรื่องด้วยคำประพันธ์ที่มีฉันทลักษณ์ ภายในเรื่องจะมีตัวละครทั้งที่เป็นมนุษย์ อมนุษย์ เทพ ฤๅษีและสรรพสัตว์ต่าง ๆ มากมาย หากพิเคราะห์โดยถ้อยคำก็จะพบว่า มีการสอดแทรกแนวคิด คำสอนที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมจรรยาแฝงอยู่ด้วย โดยเฉพาะปรัชญาที่ว่าคนทำความดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน ส่วนคนที่ทำความชั่วก็จะได้รับผลร้ายหรือได้รับการลงโทษในที่สุด ซึ่งการลงโทษที่เห็นได้ชัดเจนในวรรณคดีก็คือการลงโทษด้วยการสาปแช่ง

การสาปเป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ากระทำต่อผู้ที่มีอำนาจด้อยกว่า และมักใช้การสาปเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 1215) ได้อธิบายเกี่ยวกับคำสาปว่าเป็นคำแช่งให้เป็นไปต่าง ๆ ของผู้มีฤทธิ์อำนาจ เช่น เทวดา ฤๅษี เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสาปแช่งหรือคำสาปแช่งที่ปรากฏในงานวรรณคดีนั้นเกิดจากตัวละครที่ทรงฤทธิ์ มีคุณธรรมหรือมีสถานะทางสังคมสูงกว่าสาปผู้ที่กระทำผิดศีลธรรมหรือผู้ที่มีสถานภาพที่ต่ำด้อยกว่าให้มีอันเป็นไปตามคำสาปด้วยลักษณะอาการต่าง ๆ นานาไปจนกว่าจะพ้นคำสาป

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

การคัดเลือกข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์ความเป็นวรรณคดีของเรื่องและเกณฑ์คุณลักษณะของตัวบทคัดเลือกข้อมูล ดังนี้

1. เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกข้อมูล ผู้ศึกษาได้คัดเลือกวรรณคดีไทยที่ปรากฏช่วงสมัยการแต่งอย่างชัดเจน โดยยึดตามข้อสันนิษฐานของนักวิชาการด้านวรรณคดีที่ปรากฏในหนังสือประวัติวรรณคดีไทยของเปลื้อง ณ นคร (2545) โดยที่วรรณคดีแต่ละเรื่องนั้นต้องปรากฏบทสาปแช่งที่มีองค์ประกอบในการเล่าเรื่องตามแนวคิดของสุภัญญา สุจนายา (2557) ตั้งแต่ 1 องค์ประกอบขึ้นไป ได้แก่ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่อง โดยข้อมูลดังกล่าวจะอยู่ในช่วงสมัยอยุธยา พ.ศ. 1893 จนถึงรัตนโกสินทร์ (สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6) พ.ศ. 2468 จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ ลิลิตโองการแช่งน้ำ, บทละครเรื่องรามเกียรติ์, พระนลคำหลวง, กนกนกร, ลิลิตนารายณ์สิบปาง, บทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา, เฉลิมไตรภพ, และจันทะโครบ

2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ จากวรรณคดีไทยจำนวน 8 เรื่อง ผู้ศึกษาได้คัดข้อความที่เป็นบทสาปแช่งออกมาได้จำนวน 43 ข้อความมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์โครงสร้างของบทคำสาปแข่งในวรรณคดีไทยนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางโครงสร้างของเรื่องเล่าของสุกัญญา สุจนายา (2557, หน้า 183-209) และแนวคิดการพิจารณาส่วนประกอบของโครงสร้างที่ปรากฏในเรื่องเล่าของไพโรจน์ บุญประกอบ (2539, หน้า 53-76) กล่าวคือ ในด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบทางโครงสร้างของเรื่องเล่านั้นสุกัญญา สุจนายา กล่าวว่า มักจะดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน คือ เหตุการณ์ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไป ด้วยการเริ่มดำเนินเรื่องไปสู่ปัญหา ทีละน้อย จนเข้มข้นถึงจุดสุดยอดแล้วคลี่คลายปัญหาลงในที่สุด องค์ประกอบทางโครงสร้างที่ปรากฏอยู่ในเรื่องมักจะมี 3 ส่วน ได้แก่

1. การเปิดเรื่อง ถือเป็นการเริ่มต้น ในวรรณคดีมักมี 2 แบบ คือ เปิดเรื่องโดยมีความนำหรือบทประณามพจน์ โดยจะเริ่มจากการบูชาสิ่งที่เป็นเคารพสูงสุด สิ่งศักดิ์สิทธิ์พระรัตนตรัย เทพเจ้า กษัตริย์ บิดามารดา ครูอาจารย์ ส่วนแบบที่สอง เป็นการเปิดเรื่องโดยนำเข้าสู่เนื้อหาหรือเนื้อเรื่องทันที ส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงบ้านเมืองของตัวละครเอกว่ามีลักษณะและมีความงดงามอย่างไร
2. เนื้อหาหรือการเดินเรื่อง มักใช้กลวิธีการพรรณนาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
3. สรุปจบหรือปิดเรื่อง มี 2 แบบ คือ แบบแรก การจบแบบมีบทส่งท้ายคือบอกจุดประสงค์ในการแต่งและความรู้สึกของผู้แต่ง บางเรื่องมีการบอกนามผู้แต่งและช่วงเวลาที่ตั้งด้วย และแบบที่สอง คือ จบแบบประชุมชาดก คือกล่าวถึงตัวละครใดไปเกิดเป็นใครในสมัยพุทธกาล

ส่วนไพโรจน์ บุญประกอบ กล่าวว่า การพิจารณาส่วนประกอบของโครงสร้างที่ปรากฏในเรื่องเล่านั้นมี 3 ประการ คือ การเปิดเรื่องผู้เขียนอาจจะเริ่มเกริ่นนำเรื่องของตนด้วยการบรรยายฉากสำคัญของเรื่อง แนะนำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละคร หรือกล่าวถึงสถานการณ์ก่อนที่จะปรากฏปัญหาอันเป็นข้อขัดแย้งสำคัญของเรื่อง การดำเนินเรื่อง หลังจากเปิดเรื่อง เกริ่นกล่าวสถานการณ์ตอนเริ่มเรื่องแล้วจะดำเนินเรื่องต่อไปเพื่อนำเรื่องไปสู่จุดมุ่งหมายหรือแก่นเรื่องตามที่ผู้เขียนตั้งใจไว้อย่างไร และการปิดเรื่องเป็นส่วนที่ไขเค้าความหรือสรุปอธิบายความของเรื่องทั้งหมด

โครงสร้างของบทคำสาปแข่งในวรรณคดีไทย

การวิเคราะห์โครงสร้างของบทคำสาปแข่งในวรรณคดีไทยทำให้พบโครงสร้างของบทคำสาปแข่งอยู่ 3 ส่วน ได้แก่ 1) การเริ่มเรื่อง 2) เนื้อเรื่อง และ 3) การจบเรื่อง ดังผู้ศึกษาจะได้แจกแจงต่อไปนี้

1. การเริ่มเรื่อง

การเริ่มเรื่องหรือการเปิดเรื่องนั้นเป็นการนำผู้อ่านให้เข้ามาสู่เนื้อหาของเรื่อง ไพโรจน์ บุญประกอบ (2539 : 53-60) ได้กล่าวถึงกลวิธีการเริ่มเรื่องว่ามี 6 วิธี ได้แก่ เริ่มเรื่องโดยนาฏการหรือ

การกระทำของตัวละคร เริ่มเรื่องโดยการบรรยายบุคลิกลักษณะของตัวละครเอก เริ่มเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ตามแนวความคิดของผู้เขียน เริ่มเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา เริ่มเรื่องโดยใช้สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และเริ่มเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนให้ติดตาม ลักษณะการเริ่มเรื่องของบทคำสาปแช่งในวรรณคดีไทยสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวเพียง 3 ลักษณะ กล่าวคือเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา การเริ่มเรื่องโดยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ภายในเรื่อง และการเริ่มเรื่องด้วยการแสดงนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร

จากการศึกษาการเริ่มเรื่องซึ่งถือเป็นโครงสร้างประการแรกของคำสาปแช่งในวรรณคดีไทยพบว่า จากบทสาปแช่งทั้งหมด การเริ่มเรื่องของบทสาปแช่งจะนิยมเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนามากที่สุด จำนวน 26 บท คิดเป็นร้อยละ 60.46 รองลงมาคือการเริ่มเรื่องโดยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ภายในเรื่องจำนวน 10 บท คิดเป็นร้อยละ 23.26 และการเริ่มเรื่องด้วยการแสดงนาฏการหรือการกระทำของตัวละครจำนวน 7 บท คิดเป็นร้อยละ 16.28 ตามตารางสรุปการวิเคราะห์การเริ่มเรื่องของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทยดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์การเริ่มเรื่องของบทสาปแช่งในวรรณคดีไทย

วิธีการเริ่มเรื่อง	จำนวนบท	คิดเป็นร้อยละ
1. ใช้บทสนทนา	26	60.46
2. บรรยายความเป็นไปต่าง ๆ	10	23.26
3. การกระทำของตัวละคร	7	16.28
รวม	43	100

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนาเป็นที่นิยมมากที่สุด รองลงมาคือ เริ่มเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ และเริ่มเรื่องด้วยการกระทำของตัวละคร ตามลำดับ การเริ่มเรื่องของคำสาปแช่งในวรรณคดีไทยที่ค้นพบ 3 ลักษณะ มีรายละเอียดและตัวอย่างดังนี้

1.1 เริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา เมื่อเริ่มต้นคำสาปก็จะเป็นบทสนทนาของตัวละครทันที อันเป็นการทำให้เรื่องดำเนินไปได้ แต่จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ลิลิตโองการแช่งน้ำซึ่งเป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาได้มีการเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา เนื่องจากวรรณคดีดังกล่าวไม่ปรากฏตัวละคร ส่วนวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์อีก 7 เรื่องนั้นมีตัวละครในการดำเนินเรื่อง ผู้แต่งจึงใช้กลวิธีการใช้บทสนทนาในการเปิดเรื่องได้ ดังตัวอย่างการเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนาในวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา, รามเกียรติ์, และกนกนคร ดังนี้

ในมีทนะพาธา ตอนต้นเรื่องที่สุเทษณ์เทวบุตรขอความรักจากนางมีทนะ แต่นางมีใจให้ให้
 สุเทษณ์โกรธและกล่าววาจาสาปให้นางจุติลงมาเป็นต้นกุกุชะกะบนโลกมนุษย์ และสามารถกลายเป็นร่าง
 เป็นมนุษย์ได้ทุก ๆ วันที่พระจันทร์เต็มดวง โดยมีข้อแม้ว่าถ้านางพบรักกับบุรุษเมื่อใด เมื่อนั้นก็จะสิ้น
 คำสาป ซึ่งในคำประพันธ์ตอนนี้เองที่ผู้แต่งใช้กลวิธีเริ่มเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา ดังนี้

“ด้วยอำนาจอิทธิฤทธิ์	อันประมวณมี
ณ ตัวกูผู้แรงหาญ,	
กุสาปมีทนานงคราญ	ให้จุติผ่าน
ไปจากสุราลัยเลิศ,	
สู่แดนมนุษย์และเกิด	เป็นมาลีเลิศ
อันเรียกว่ากุกุชะกะ	
ให้เป็นเช่นนั้นกว่าจะ	รู้สึกอูระ
ระอุเพราะรักริงเชิญ.	
ทุกเดือนเมื่อถึงวันเพ็ญ	ให้นางนี้เปน
มนุษย์อยู่กำหนดมี	
เพียงหนึ่งทิวาราตรี;	แต่หากนางมี
ความรักบุรุษเมื่อใด,	
เมื่อนั้นแหละให้ทรมาวัย	คงรูปอยู่ไซ้
บคีนกลับเปนบุปผา	
หากรักชายแล้วมีทนะ	บมีสุขา-
ภिरมย์เพราะเร็ดร้างรัก	
และนางเป็นทุกขียิ่งนัก	จนเหลือที่จัก
อดทนอยู่อีกต่อไป	
เมื่อนั้นฉิวอรไท	กล่าววอนเราไซ้
เราจึ่งจะงดโทษทัณฑ์”	

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2552 : 31-32)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์ให้ตัวละครคือสุเทษณ์เทวบุตรใช้คำพูดในการ
 สาปนางมีทนะให้จุติลงมายังโลกมนุษย์ โดยผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครกล่าวถึงตนเองด้วยการใช้รูปภาษา
 ที่เรียกแทนตนเองว่า “กู” และหลังจากข้อความเริ่มเรื่องว่า “ด้วยอำนาจอิทธิฤทธิ์ อันประมวณมี ณ
 ตัวกูผู้แรงหาญ” เหตุการณ์ในเรื่องก็ดำเนินต่อไปได้ทันที

ส่วนในเรื่องรามเกียรติ์นั้นมีการเริ่มเรื่องโดยใช้บทสนทนาหลายตอน ยกตัวอย่างเช่นตอน พระนารายณ์สาปนนทก จะเห็นได้ชัดเลยว่าผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครซึ่งได้แก่พระนารายณ์สนทนาโต้ตอบ กับ นนทก เนื่องจากมีการใช้รูปภาษาที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 คือ “กู” และ “มึง” นั่นเอง และหลังจากคำเริ่มเรื่องที่ว่า “เมื่อนั้น พระนารายณ์ทรงสวัสดิ์ศรีศรีมิ ได้ฟังจึงตอบวาทิ กูนี้แปลงเป็น สตรีมา เพราะมึงจะถึงแก่ความตาย จิบหายด้วยหลงเสน่ห์หา ไขว่จะกลัวฤทธา คักคานี้วเพชรมัน เมื่อไร” เหตุการณ์ในเรื่องก็ดำเนินต่อไปได้ทันที

ส่วนในเรื่องกนกนครนั้น มีตัวอย่างบทประพันธ์ที่เริ่มต้นด้วยการใช้บทสนทนาของตัวละครในตอนที่ถูกสาปเปาปนาศน์จับได้ว่าพญากมลมิตรและชายาคือนางอนุศยินีได้กระทำการดูหมิ่นตน จึงได้เอ่ยปากสาปให้ทั้งคู่ต้องจูดิจจากสวรรค์ลงไปยังโลกมนุษย์และได้รับความทรมานต่าง ๆ นานาจนกว่าจะสิ้นคำสาป โดยหลังจากข้อความเริ่มเรื่องที่ว่า “ดูราเมียวัวตัวเอิบ กำเริบใจบาปหยาบใหญ่ อันนทรนงรามทรมายัย จักได้รับผลบัดนี้” จบลงเหตุการณ์ในเรื่องก็สามารถดำเนินต่อไปได้

1.2 การเริ่มเรื่องโดยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ภายในเรื่อง การเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ นั้นเป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้บรรยายฉาก เหตุการณ์หรือความเป็นไปต่าง ๆ ในท้องเรื่อง ซึ่งกลวิธีนี้พบว่า ผู้แต่งนิยมใช้เปิดเรื่องเป็นอันดับรองจากการใช้บทสนทนา ผู้ศึกษาจะขอยกตัวอย่างจากวรรณคดีเรื่องลิลิตโองการแข่งน้ำ อันเป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาเพียงเรื่องเดียวที่มีการใช้กลวิธีเริ่มเรื่องด้วยกลวิธีนี้

ในลิลิตโองการแข่งน้ำปรากฏบทสาปแช่ง 4 บทสาปแช่ง ซึ่งทั้ง 4 บทสาปแช่งนั้นผู้แต่งใช้กลวิธีการเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น

“เขาผู้บื้อ ชื่อใครใจคด ขบถเกียจกาย วายกระทุ้พาดพิด ความแควนมัดคอก หอกดิน เต้าเท้าถก หลกเท้าให้ไปมิทันตาย หงายระงมระงม ยมบาลลากไป ไพนรกลาบปลิ้นดินพลาง เขาวางเหนือ อพิจี ผู้บื้อบื้อ ชื่อใครใจคด ขบถแก่เจ้า ผู้ผ่านเกล้าอยุธยา สมเด็จพระรามาริบัติ ศรีสินทรบรมมหาจักรพรรดิศรราชาธิราช ท่านมีอำนาจมีบุญ คุณอนเภา อันอาศัยร่ม แลอาจชมซัก หักกิ่งฆ่า อาจถอนด้วยฤทธานาภาพ บาบเปียนตน พันธุ์พวกพ้อง ญาติกามาไส้ไร ไชวีใจจอด ทอดใจรัก ซักเกลอสหยา ตนทั้งหลายมาเพื่อจะทำขบถ ทดโทรท แก่เจ้าตนไส้ไร จงเทพยุดาฝูงนี้ให้ตายในสามวัน อย่าให้ทันในสามเดือน อย่าให้เคลื่อนในสามปี อย่าให้มีสุขสวัสดิ์เมื่อใด อย่ากินเข้าเพื่อไฟจนตายฯ”

(ราชบัณฑิตยสถาน. 2545 : 4)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า วรรณคดีเรื่องลิลิตโองการแข่งน้ำได้มีตัวละครดำเนินเรื่อง ดังนั้นการเริ่มเรื่องในบทสาปแช่งที่ยกมานั้นผู้เขียนใช้กลวิธีการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ในเรื่องให้ผู้อ่านได้รับรู้โดยตรงว่า หากผู้ใดที่ไม่มีความซื่อตรงหรือคิดคดทรยศ โดยเฉพาะต่อพระมหากษัตริย์

แล้วไซ้ ก็จะได้พบกับความวิบัติหรือมีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา ดังข้อความบรรยายว่า “**เขาผู้บื้อ ชื่อใครใจคด ขบถเกียจกาย**” จากนั้นจึงต่อด้วยเนื้อหาของการสาป

1.3 การเริ่มเรื่องด้วยการแสดงนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร การเปิดเรื่องประเภทสุดท้ายคือเปิดเรื่องด้วยการบรรยายการกระทำของตัวละคร จากการศึกษาในวรรณคดีทั้ง 8 เรื่อง พบว่า ผู้แต่งนิยมใช้วิธีนี้น้อยที่สุด และเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างจากวรรณคดีดังต่อไปนี้

ในเฉลิมไตรภพ การเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายการกระทำของตัวละครเมื่อตอนที่พระอิศวรเสด็จไปปราบอสูรมูลาขนิ ที่คอยพนไฟสังหารเทพ นกสิทธิ์ วิทยาธร ฤๅษีให้ได้รับความเดือดร้อน แล้วสาปให้เฝ้าแผ่นดิน โดยประทานชื่อใหม่ว่าเจ้ากรุงพาลี ให้รับการปลุกกรรมจากผู้ที่ปลุกสร้างอาคารบ้านเรือนทั้งหลาย โดยการกระทำของพระอิศวรในตอนเริ่มต้นก่อนจะทำการสาปมูลาขนิ ดังข้อความบรรยายว่า “**อิศวรสำแดงฤทธิ์รงค์ อย่างพระบาทลง เหยียบบ่ามูลาขนิ ผ่ายทวารอำมฤตวาริ ดับซึ่งอัคคี ยักยักม้วยวายปรมาณ ทีบบาทบนบ่าสุรگان จมลงบาดาลประทานชื่อกรุงพาลี**” จากนั้นจึงต่อด้วยเนื้อหาของการสาป

ส่วนในรามเกียรติ์นั้น การเริ่มต้นด้วยการบรรยายการกระทำของตัวละครปรากฏในตอนทำวอชบาลสาปเศียรมาร โดยบรรยายการกระทำของทำวอชบาลหลังจากที่สังหารอสูรพักตร์แล้ว จึงตัดเศียรของอสูรพักตร์ใส่ท้ายรถพระที่นั่งเสด็จกลับมายังพระราชวัง ดังข้อความบรรยายว่า “**เมื่อนั้น องค์ทำวอชบาลนาถา ครั้นเสร็จสังหารอสุรา ก็ตัดเศียรยักยักใส่ท้ายรถ ให้ขับสินธพขึ้นอัมพร งามตั้งทินกรทรงกลด เเทะข้ามสัตว์ภณัทบรรพต พระทรงยศตรงมาธานี จึงเอาเศียรมารนั้นเสียบไว้**” จากนั้นจึงนำเศียรดังกล่าวมาเสียบประจานแล้วสาปให้อยู่เฝ้าสวนไปตลอดกาล

วรรณคดีอีกเรื่องหนึ่งคือลิลิตนารายณ์สิบปาง ที่มีการเริ่มเรื่องบทสาปแข่งด้วยการกล่าวถึง การกระทำของตัวละคร ตอนฤๅษีมัทคณีสาปลูกคนรองและคนที่สามและสี่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ครั้นโอรสที่สอง ทั้งน้องอีกสองรา กลับมาถึงภูฏี มุณีเธอก็ใช้ เช่นคนใหญ่อีกเล่า แต่เขาทั้งสามไซ้ ก็มีได้ทำตาม เพราะความรักมารดา พระสิทธิฯขัดใจ สาปให้จิตวิกล ลิ่นสามคนพี่น้อง รวมสี่โอรสต้อง สาปสรรพ์ฯ

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2514 : 120)

จะเห็นได้ว่า ในบทสาปแข่งนี้ ผู้แต่งได้กล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของตัวละครซึ่งได้แก่ บุตรชายคนที่สามและสี่ของฤๅษีมัทคณีที่กำลังเดินทางกลับมาถึงอาศรม แล้วผู้เป็นบิดาได้ใช้ให้ทั้งสองฆ่ามารดา แต่เมื่อทั้งคู่มิได้กระทำตามจึงถูกสาปในที่สุด ดังข้อความเริ่มเรื่องที่บรรยายว่า “...ครั้นโอรส

ที่สอง ทั้งน้องอีกสองรา กลับมาถึงภู มิณีเธอก็ใช้ เช่นคนใหญ่อีกเล่า แต่เขาทั้งสามไซ้ ก็มีได้ทำตาม เพราะความรักมารดา...” แล้วหลังจากนั้นจึงกล่าวสาป

โดยสรุปจากตัวอย่างบทสาปแข่งที่กล่าวอ้างมาจากวรรณคดีไทยข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ อีกครั้งหนึ่งว่า กลวิธีการเริ่มต้นบทสาปแข่งในวรรณคดีไทยนั้น ผู้แต่งนิยมเริ่มต้นบทสาปแข่งด้วยกลวิธี 3 ประการ ได้แก่ การใช้บทสนทนาของตัวละคร การบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ในเรื่องและการบรรยาย การกระทำของตัวละคร และสาเหตุที่ต้องมีการเริ่มเรื่องก่อนที่จะสาปนั้นก็อาจเป็นเพราะว่าผู้แต่ง ต้องการจะบอกเล่าสาเหตุของการสาปในแต่ละครั้งว่าเพราะเหตุใดจึงมีการสาปเกิดขึ้น และตัวละครที่ ถูกสาปนั้นประพฤติปฏิบัติตนเช่นใดจึงถูกสาป

2. การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องเป็นการสร้างปมปัญหา อุปสรรคหรือความขัดแย้งจนกระทั่งถึงที่สุดแห่ง ปัญหา ไพโรจน์ บุญประกอบ (2537 : 63-64) กล่าวว่า การดำเนินเรื่องสามารถทำได้ 3 แบบคือ 1) ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา คือเหตุการณ์หรือเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อนก็กล่าวถึงก่อนตามด้วยเหตุการณ์ หรือเหตุการณ์ต่อ ๆ มาตามลำดับก่อนหลัง 2) ดำเนินเรื่องย้อนหลัง โดยอาจจะนำตอนจบของเรื่อง หรือเหตุการณ์ตอนหนึ่งตอนใดในเรื่องมากล่าวถึงก่อน จากนั้นจึงค่อยเล่าย้อนไปจนถึงต้นเรื่องหรือตอน ต้นของเหตุการณ์นั้น 3) ดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ คือการเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในที่หนึ่งจนจบสิ้น กระแสความแล้ว จึงเริ่มเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอีกที่หนึ่ง

จากการศึกษาการดำเนินเรื่องของคำสาปแข่งในวรรณคดีไทยพบว่า ผู้แต่งนิยมใช้วิธีการดำเนิน เรื่องในบทสาปแข่งตามลำดับเวลามากที่สุด จำนวน 42 บท คิดเป็นร้อยละ 97.67 ส่วนอีก 1 บทนั้นใช้ วิธีการดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 2.33 ดังผู้ศึกษาจะได้แสดงตามตารางสรุปการ วิเคราะห์การดำเนินเรื่องของบทสาปแข่งในวรรณคดีไทยต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์การดำเนินเรื่องของบทสาปแข่งในวรรณคดีไทย

วิธีการดำเนินเรื่อง	จำนวนบท	คิดเป็นร้อยละ
1. ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา	42	97.67
2. ดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ	1	2.33
รวม	43	100.00

เพื่อให้เห็นภาพวิธีการดำเนินเรื่องของบทสาปแข่งในวรรณคดีไทยชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอ แสดงตัวอย่างกลวิธีการดำเนินเรื่องทั้ง 2 วิธี เริ่มจากการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา ยกตัวอย่างจาก วรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา, จันทะโครบ, และลิลิตนารายณ์สิบปางดังนี้

ในวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา มีการดำเนินเรื่องในบทสาปแข่งตามลำดับเวลาที่เกิดเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ กล่าวคือ ทุกเหตุการณ์ที่มีการสาปแข่งจะต้องมีต้นสายปลายเหตุว่าเหตุแห่งการสาปเริ่มต้นจากอะไร เวลาใด ใครเป็นผู้สาป ใครเป็นผู้ถูกสาป สาปแล้วมีผลอย่างไร ผู้แต่งได้ดำเนินเรื่องไปตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจบเรื่อง มิได้มีการข้ามขั้นตอนหรือข้ามลำดับเวลาในเรื่องเลย เช่น ตอนที่สุเทษณ์เทวบุตรสาปนางมัทนาให้กลายเป็นดอกกุหลาบทะเลตลอดกาลนิรันดร์ในตอนท้ายเรื่อง ก็เป็นผลมาจากการที่ตั้งแต่ต้นเรื่องนางมัทนามิได้ยอมรับรักสุเทษณ์เลย แม้ว่า สุเทษณ์จะอ่อนน้อมอย่างไรก็ตามสุดท้ายนางมัทนาจึงถูกสาปไปตลอดกาล

นอกจากนั้นแล้วในเรื่องจันทะโครบ แม้จะพบบทสาปแข่งเพียงบทเดียว แต่ผู้ประพันธ์ก็ได้ใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาเช่นกัน ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

กูเป็นเจ้าดาวดึงส์วิมานมาศ	อันสัญชาติหญิงร้ายไม่หมายสมาน
กูรู้เช่นอยู่ว่าเป็นกาลิพาล	จะประจานไว้ให้แจ้งทั้งโลกา
ว่าหญิงกาลกีนีกาลิทวีป	จนสิ้นชีพมิให้ชายปรารถนา
ให้ฝูงค่างกลางดงเป็นภัสตา	ชาวโลกาให้เขาเรียกชื่อนีนาง
ให้สมจิตแพศยาที่ฆ่าผิว	ทั้งกายตัวก็ให้คล้ายกับกายค่าง
พอขาดคำอำมรินทร์ที่สาปนาง	สารพวงศ์กายกลับไปฉับพลัน
ทั้งแข่งขาหน้าเนื้อแต่พื้นขน	ก็วิ่งวนเข้าป่าพนาสน์พัน
อันภูษาผ้าผ่อนไม่มีพัน	แต่กายนั้นเปลี่ยวเปล่าไปกลางไพร

(สุนทรภู่. 2558 : 683)

บทประพันธ์ที่ยกมาข้างต้นปรากฏในตอนท้ายของเรื่อง ที่พระอินทร์จำแลงเป็นเหยี่ยวเสด็จลงมาลองใจนางโมราด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา ซึ่งนางโมราก็ได้สมยอมตามที่พระอินทร์วางอุบาย พระอินทร์จึงพิโรธแล้วสาปให้นางกลายเป็นชะนี ซึ่งในบทสาปนี้ผู้แต่งใช้กลวิธีดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาเช่นกัน ซึ่งก็ตรงกับเรื่องลิลิตนารายณ์สิบปาง ในตอนที่วิราธเล่าเรื่องตนเองถูกท้าวกุเฐรสพาให้พระรามฟังดังบทประพันธ์ว่า

บัดนั้นวีรราชร้าย	แลดู
องค์พระรามราชมพ	ถนัดแล้ว
ด้วยเสียงอ่อนทูลฎ	วนาถ
อ้าพระวีระแก้ว	สุริย์วงศ์
ความหลงบังเนตรไว้	จึงซ้ำ
ปมรั้งจักองค์	ท่านไท้
พระคือพระรามรา-	ชมพเกิด
ใครจะสู้พระได้	ไปมี
ยินดีได้เฝ้าบาท	ยุคล
เพราะกุเวรราชเธอ	สาปไว้
ได้เฝ้าจึงให้พัน	โทษสาป
กลับสู่สวรรค์ได้	โดยมรณ
ชาติก่อนเปนครรพ	หรรษา
บริวารกุเวร	ราชเจ้า
ข้าลอบรักรัมภา	โสภิต
เวสสะวันทราบเค้า	โกรธา
สาปซ้ำเป็นรากษส	รูปทรม
ท่องเที่ยวอยู่ในดง	ทัณฑ์
จนกว่าจะพบราม	ราชมพ
พระฆ่าแล้วจึงจัก	พันกรรม

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2514 : 272-273)

บทประพันธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลำดับเวลาในการดำเนินเรื่อง โดยวีรราชซึ่งในอดีตนั้นเป็นคณธรรพ์ซึ่งเป็นบริวารของท้าวกุเวร ได้ไปลอบรักกับนางรัมภา และเมื่อท้าวกุเวรทราบเรื่องจึงสาปให้เป็นรากษสรูปทรม ต่อเมื่อพบพระรามและถูกพระรามสังหารจึงพ้นจากคำสาป

ส่วนการดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุขึ้นพบในรามเกียรติ์เพียงเรื่องเดียว ปรากฏในตอนท้าวอชบาลสาปเศียรอสุรพักตร์ ดังบทประพันธ์ที่ว่า

จากตารางแสดงการวิเคราะห์ทลวิถีการเล่าเรื่องทั้ง 3 วิธีที่ปรากฏในบทสาปแช่งนั้น ผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างทลวิถีการเล่าเรื่องจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์, กนกนกร, และลิลิตนารายณ์สิบปาง ดังนี้

การเล่าเรื่องโดยให้ตัวละครเป็นผู้เล่า ในเรื่องรามเกียรติ์กล่าวถึงตอนที่สุรสมลวันเล่าเรื่องบุษบกแก้วว่าสามารถพาผู้คนเหินไปได้ทุกที่ แต่มีข้อแม้ว่าถ้าสตรีที่เป็นม่ายขึ้นโดยสาร บุษบกนั้น จะไม่สามารถล่องลอยไปแห่งใดได้ ด้วยถูกพระอิศวรสาปไว้ ตามบทประพันธ์ดังนี้

เมื่อนั้น	สมลวันยกขา
ได้ฟังตั้งอำมฤตฟ้า	อสุราสวมกอดแล้วจูบพักตร์
มิเสียแรงที่ร่วมพรหมพงศ์	อารีรังกวงศ์ประยูรศักดิ์
ขอบคุณของเจ้าพັນนักร	แต่เราจักลากลับไป
อันบุษบกแก้วมณี	ของพระศุลีประทานให้
เรื่องฤทธิ์ตั้งมีจิตใจ	จะไปไหนก็ได้ตั้งจินดา
เว้นแต่สตรีที่เป็นม่าย	สามิวอดวายสังขาร
ขึ้นขี่มิได้เลื่อนลอยฟ้า	ด้วยว่าต้องสาปพระศุลี

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. 2549 : 31-32)

จากร้อยกรองข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยให้ตัวละครคือสมลวันเป็นผู้เล่าความเป็นมาของบุษบกแก้วว่ามีเบื้องหน้าเบื้องหลังอย่างไร และผู้มิคุณสมบัติแบบใดถึงจะสามารถโดยสารบุษบกนี้ได้ ดังข้อความที่ว่า “...มิเสียแรงที่ร่วมพรหมพงศ์ อารีรังกวงศ์ประยูรศักดิ์ ขอบคุณของเจ้าพັນนักร แต่เราจักลากลับไป...” ไปจนถึง “ด้วยว่าต้องสาปพระศุลี” ซึ่งในตอนนั้นถ้าอ่านอย่างพิเคราะห์ก็จะพบว่าตัวละคร “สมลวัน” เป็นผู้เล่าเรื่อง โดยสังเกตจากการที่มีการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 คือ “เรา” นั่นเอง

ทลวิถีการเล่าเรื่องแบบสุดท้ายที่พบในบทสาปแช่งจากวรรณคดีทั้ง 8 เรื่องได้แก่การเล่าเรื่องโดยกระแสดิจประหวัด หรือการเล่าเรื่องโดยผ่านการครุ่นคิดคำนึงของตัวละครนั้น จากการศึกษาพบว่ามีอยู่เพียงบทสาปเดียว ในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

เมื่อนั้น	องค์พระอาจารย์ณานกล้า
ได้ฟังมีดกัณท์ในวิญญาน	ตั้งเอาไฟพามาจ่อใจ
ทั้งรักทั้งแค้นแน่นจิต	พระนักษิทธิ์ปืมเลือดตาไหล
มันคบชู้คู่ไม่กลัวภัย	เสียแรงรักใคร่แต่เดิมมา

อันว่ากุมารทั้งคู่	ถึงกู่จะเลี้ยงรักษา
ถ้าลูกซู้ก็ดูเวทนา	โลกาจะพลอยอัประมาณ
คิดแล้วยกอรชัณประณต	พระดาบสตั้งสัตย์อธิษฐาน
เดชะข้าได้บำเพ็ญมาน	ขอให้บันดาลประจักษ์ตา
มั่นว่าสามเจ้านี้เป็นเนื้อ	เชื้อสายโลหิตแห่งข้า
จะทิ้งออกไปกลางคองคา	จงว่ายกกลับมาทันใด
มั่นว่าเป็นลูกชายอื่น	อย่าได้ว่ายคั้นเข้ามาได้
จงเป็นสาววานรไพร	เสียงแล้วขว้างไปทันที ฯ

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. 2549 : 69)

บทประพันธ์นี้ปรากฏในตอนพระฤๅษีโคทมเสี้ยมลูก กล่าวคือหลังจากที่นางอัจนามีลูกสาวกับฤๅษีโคทมแล้ว ภายหลังได้คลอดลูกชายที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของพระอินทร์และพระอาทิตย์อีก 2 คน ปรากฏว่าฤๅษีโคทมนั้นรักบุตรชายมากกว่าบุตรสาวมาก ทำให้นางสาวหะนิกน้อยใจที่พ่อเห็นลูกคนอื่นสำคัญกว่าตน จึงตัดสินใจบอกความจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของลูกชายทั้งสอง ทำให้ฤๅษีโคทมโกรธมาก จนเป็นสาเหตุให้นางอัจนากลูกสาวในที่สุด ซึ่งบทประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการเล่าเรื่องโดยให้ฤๅษีโคทมครุ่นคิดคำนึงถึงเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจะสังเกตได้จากข้อความ “...เมื่อนั้น องค์พระอาจารย์เฒ่านกล้า ได้ฟังมีดกุ่มในวิญญูณณ์ ดั่งเอาไฟพามาจ่อใจ...” ซึ่งความคิดคำนึงนี้ทำให้ฤๅษีโคทมนั้นเกิดอารมณ์และความรู้สึก “...ทั้งรักทั้งแค้นแน่นจิต...” ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์เสี้ยมลูกและการสาปแช่งตัวละครอื่น ๆ อีกในเวลาต่อมา

จากการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องของบทสาปแช่งที่น่าเสนอมาชำงต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่า บทสาปแช่งในวรรณคดีไทยมีการดำเนินเรื่อง 2 วิธี คือ การดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา คือมีการเดินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่แรกเริ่มไปจนถึงตอนจบ และการดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ ซึ่งการศึกษาการดำเนินเรื่องทำให้พบกลวิธีที่ใช้ในการเล่าเรื่องในบทสาปแช่งว่ามีทั้งสิ้น 3 กลวิธี ได้แก่ ให้ตัวละครเป็นผู้เล่า ผู้เขียนเป็นผู้เล่าและเล่าโดยกระแสดิจประหวัดของตัวละคร

3. การจบหรือปิดเรื่อง

การจบหรือปิดเรื่องเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้แต่งใช้สำหรับจบเรื่องราวที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้น ไพโรจน์ บุญประกอบ (2537 : 73) กล่าวว่า การจบเรื่องมี 2 วิธีคือ 1) การจบแบบธรรมดา คือจบแบบที่ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้จากเรื่องราวที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้น และ 2) การจบเรื่องแบบพลิกความคาดหมาย ซึ่งการจบแบบวิธีนี้จะทำให้ผู้อ่านยากที่จะคาดเดาได้ว่าผู้เขียนจะจบเรื่องเช่นไร

จากการศึกษาการจบเรื่องซึ่งถือเป็นโครงสร้างประการสุดท้ายของคำสาปแช่งในวรรณคดีไทยทั้ง 43 บทพบว่า ทุกบทสาปแช่งล้วนแต่จบแบบธรรมดา คือเป็นไปตามความคาดหมายที่ผู้อ่านสันนิษฐานไว้แต่แรก เนื่องจากทุกบทสาปแช่งนั้นผู้สาปมีความต้องการให้ผู้ถูกสาปแช่งมีอันเป็นไปตามที่ตนเองประสงค์ โดยส่วนมากมักจะเป็นไปในทางร้ายเกือบทั้งหมด ถือได้ว่าเป็นการจบเรื่องตามแบบขนบนิยมของผู้แต่งในสมัยก่อนอย่างชัดเจน ซึ่งผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างบทสาปแช่งที่มีการจบเรื่องแบบธรรมดาจากเรื่องมัทนะพาธาและพระนลคำหลวง ตามคำประพันธ์ดังต่อไปนี้

ผู้ก็ทิ้งและบมิทวง	วรุท่วงไต้
ทีตะนุวะธูเณน	บมียอมรัก
ข้าจะวอนสุปิยะรัตน์	ก็สะบัดพักตร์
ราวกะทราวมและทูละลักษณ	บมิมิติ
ข้าจะกล่าววจะนะจิง	ละนะครั้งนี้
คือผินางจะบมิมิ	มะนะรักไซ้
ข้าจะมีฤดีประนอม	ฤจะยอมให้
หล่อนนะรักบุรุษไต่	นะฤอย่าคิด
เมื่อคณูจะบมิมสม	อภิมิจิต
จักมียอมบุรุษชิต	มะทะนาแล้ว
คงมิเห็นสุวะธูแก้ว	มณิกลอยตา
แต่ ณ กาละทิวะนี้	วนิตาภา
เปนสุกฤษะกะณะกา	บมิเปลี่ยนเลย,
เพื่อประกันบุรุษะอื่น	บมิขึ้นเขย
โถมอนงค์อรุณีเอย,	วจะข้าขาลัง,
สาปก็จักอะจิริะสิท-	ธิสะมิทธีตั้ง
ข้าประกาศวะจะนะสัง	นะสดีบตี:
กลายเถอะร้างสุมะทะนา	ดูจะมาลี,
เปนสุกฤษะกะณะนี้	เถอะนิรันดร!

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2552 : 144-145)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏในตอนท้ายเรื่องมัทนะพาธา คือตอนที่สุเทษณ์สาปนางมัทนาให้กลายเป็นต้นกุชชะกะตลอดกาล หากพิจารณาให้ถ่วงถี่จะพบว่า ตอนจบเรื่องของบทสาปแช่งนี้เป็นการจบเรื่องแบบธรรมดาที่ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้หากได้อ่านตลอดตั้งแต่ต้นจนจบว่า ท้ายที่สุดนางมัทนาต้องถูกสุเทษณ์สาป เนื่องจากโกรธแค้นที่มัทนาไม่รับรัก

Language in mind: A Socio-historical Approach to Linguistics and Semiology

Fabio Calzolari

Abstract

The focus of this literature review is on the importance of studies on language production and understanding (syntactic structures, compositional semantics, logic and theory of meaning) to highlight the nexus between signifying practices and rationality. The convergence between language and cognition made its way through history, culled from centuries of speculation. The idea that semiotic modes can be a *specula mentis*, has been a topic of popular discussions among many scholars (nowadays through, neuroscience studies of verbal processes and psychoanalytic research on verbal meaning) who understood the great importance of the subject. In investigating the relation, we should try to “*uncover the principles and consequences of an autochthonous transformation that is taking place in the field of historical knowledge*” (Foucault, 1969, p.29). Language, like a code, is structured to convey a specific corpus of meanings to selected audience. It is a polymorphic and polyphonic system intertwined with the living openness of our thoughts.

Keywords: Language, Identity, Structuralism, Society, Behavior, Semiology

---

¹ Lecturer of Social Innovation, Mae Fah Luang University, Chiang Rai, Thailand

Pq4r@yahoo.it, Fabio.Cal@mfu.ac.th

Introduction

As noted by Alessandro Merlo (2012) and Lera Boroditsky (2011) in their articles on education, it exists an indissoluble relation between the language we use and the world that surrounds us. It seems that the first cannot occur without the second. In fact, what could be objects, persons and places if we did not have the possibility to name them? It would have been impossible for us to remember, to find an identity, to define the space we live in. We would have been lost. Two of the most influential questions that have been faced by philosophers are the role of language in reasoning and how consciousness shapes language.

At first sight, language could be considered an ordered set of symbols, sounds and gestures, used by manhood to exchange messages. In reality, if we keep venturing in thought, overcoming the superficial epistemology, we would note a subtler a more valuable fabric that entangles all our knowledge and essence.

The term language/*logos* can be defined as the usage of intersubjective signs for purpose of communications, structured on a convention or concomitance. Communication, on this model, involves meaningful statements with conventionally-accepted terms. Modern perspectives underline the value-laden combinatory underpinnings of language as crucial for lexicon complex-

ity. An aspect referring to the syntactical structures of language and the notion of it as a craft. The Wittgenstein' dictum in the "*Logico-Tractatus Philosophicus*" "*the limits of my language means the limits of my world*" (1964, p. 52-56), provide the logical limit of the aesthetic potential. An amplitude also expressed in the prolegomena of T. R. Martland' work (1975), where it is said that in the art of word-making the benefits of artifice is restricted by nature. The daunting task of developing conceptual and significant arguments on language as a complete symbolic system (moving beyond depictive representations) showing adaptive advantages, have been key components of Western literature.

Methodology

Founded on literary sources, the following manuscript is a historical research on the role of semantic and morphology in linguistic theories. Understanding the nature of signification is important for formulating theories on language acquisition, permitting also precious insights on cognition. Readers should consider the work as an academic excursus on communication praxes as systems of symbolic efficacy, subjacent social and ethic constructions.

The first part illustrates, the development of linguistic and semiotic theories in the Hellenic and Medieval periods, from Plato to René Descartes. Of particular inter-

est is the onto-semiotic approach to theories of mind and ideas. The second part examines contemporaneous academic inspections on the social role of words. From the *usus loquendi*, as ordinary practice of language to a public ethic, determined by *regula* of interaction among individuals.

The result is a mosaic of reflections and proposals that design an open trajectory, from traditional theories to modern investigations.

Results

- ✓ The ability to write and to perceive texts as autonomous and discrete entities, are exclusive characteristics of human beings. The practice of singling out elements belongs to an evolutionary ladder that has posed humankind in a hegemonic position (Levi-Strauss, 1963)
- ✓ Languages, similarly to organisms, undergo transformations though time and like mutualist symbionts, they enhance our reproductive fitness (Driem, 2002, p. 3). As a further matter, for Wilhelm Humboldt, they are a reflection of our habitus and ideologies. The historical perspective that entangles language to culture has been significant social implications for the global community (Brown, 2004).
- ✓ Polynomial sign analysis, overcomes the modern dichotomy, between scien-

tific knowledge and arts; a hiatus unknown in ancient Greek culture. An interpretative *locus* or episteme that pairs craftsmanship with philosophy. Based on the decision to generalize its own categories, it defines not only languages but any expressive form, even the less grammatically formed and those phenomena that do not seem to be created with descriptive aims. In discovering and analyzing subjacent systems of meanings behind empirical subjects, it brings us to a closer understanding of reality. Considered a descriptive methodology or an epistemology, it has always fluctuated between a “meta” or an “intra” typology, being located in different cultural environments: from literature to mathematics. Evidences of such influences have been found throughout history, from Descartes’ grammatical to Noam Chomsky inquiry on cyber technology.

Discussion

Linguistic phenomena have always been foci of philosophical and scientific involvement, due to their direct implication for theories of mind and behavioral science. The pluralistic approach on the structure and evolution of the language, envisioned communicational processes both as intrinsic in human nature or as external artifacts. Henceforth, investigations have been often paired with researches on modeling of per-

ceptual experiences (objective reality) via subjective thought. In *latu sensu*, the science of linguistics started from a Greek philosophical substratum (V B.C.), on disquisitions over grammatical functions and variabilities. The ancient civilization acknowledged the presence of heteroclitic dialects (with phonetic and lexical distances), subjacent their own language (testified in Herodotus' Histories; 8:140, 440 BC) and postulated over verbal systems of representations, with combinatorial syntax and semantics, (causally) sensitive to stimuli (*"The Language of Thought Hypothesis"*, 1998)

Traditionally, the notion of the language code as semantically flexible sign repertoire (Winfried Noth, 1995:239) was introduced by the notorious dialogue of Plato' *"Cratylus"* (chapter IV) and subsequently, recouped inside the Aristotelian tractate *"On Interpretation"* (chapter VI and VII). Both operas exposed the connection between *ratio* and language and the dualism of nature and convention (Holowska, 1981) but while the former discussed the etymological correctness of names as the quality of showing and imitate the essential nature of things (428: E), the latter approached words as *specula mentis*, symbols or representations of human reasoning. Plato considered language as a mimesis of perceived reality with didascalical functions, (387 e), historical and mutable. On a meta-theoretical level, he structured linguistic performances as a semiosis that categorizes and

defines the universe into coherent moduli (and thus understandable), limited only by boundaries of logical and mathematical reasoning. A theoretical substratum enlarged by Medieval Cartesian agnostic phenomenism, that will culminate in modern structural, relativist and transformational analytical stances (Yacobi, 2013).

Rene Descartes

In an article of 2002, entitled *"Descartes and the innateness of all ideas"*, published on the Canadian Journal of Philosophy, Geoffrey Gorham sustained that the more plausible version of Cartesian innatism is the one whence external objects do not influence our ideas on the world, being them dissimilar from putative external causes. Importantly, in the *"Discourse on Method"* (1637), he explicitly embraced, on a radical epistemological perspective, an ontological distinction between ideas (rooted in their own relations and thereof innate) and the physical world. Importantly, Lacan in his analysis of Descartes (1968), referring to the mechanisms of cogitation, remarked that in the *"Discourse on the Method"* (1637), language is a material instrument of creativity, whose performance is restricted by physical boundaries. Furthermore, in the epistolary correspondence between Descartes and Burman (1646) language proficiency is considered an inherited acquisition device, acting as an integrate architecture of associations (Des-

cartes, letter CDXL, November 1646). Importantly, the possibility of an untaught linguistic competence permitting a system of discrete inanity (Chomsky, 1988, p.152), opens the door to a fundamental correspondence of all human language (Chomsky, 1957, p. 64-65¹).

The possession of a universal grammar (that will become the set of parameters on the 20th X-bar theory), bring us to the Platonic doctrine of *anamnesis* (an ontology perspective that alludes to knowledge as a re-discovering act). However, if the problem posited by Plato in *Phaedrus* is related to the conditions of possibility of transcendental knowledge (the afore mentioned *ab initio* condition), for Descartes the dilemma consisted mostly on understanding the creative aspect of language (Pinker & Jackendoff, 2005, p. 201-236). Holding that reasoning is made of *a-priori* symbolic representations (whose elaborations can be formalized, in a computational and functionalistic sense), he reduced the technical producibility of phonemes and lexemes to *a fortiori* cause of language (a secondary sensorimotor nature of speech perception/production).

The Linguistic Turn

During the 20th century there was a major cultural development in Western

philosophy, whose most significant trait was a focus of Humanities on the correlation of rationality and language. This “*linguistic turn*” started primarily with the Ferdinand de Saussure’ “*theory of the sign*” (1983) from the notion that a language is an artefact that reflects specific socio-historical contexts. Saussure denied the Classic Plato’ theory of forms (“*The Republic*”, 380 BC) where an idea is an eternally stable element, without fluctuations, considering instead root concepts as moldable entities, within the framework of epistemological knowledge². In this relation, the meaning is created by what we signified and never by casualty, nor accident. In his synchronic study of languages, (extrapolated from a space-time *continuum*), the parsing analysis of syntagmatic and paradigmatic (paradigm=set of concepts or cognitive patterns meaning-related, fused in a text) structures were the established ground to unveil the complexities of a speech (“*Course in General Linguistics*”, 1916). Central in the Saussurean inquiry, it is the thesis by which the value of a word depends on the linguistic associative group it belongs to; in the formation of signs, variability was generated by the matrix. Moreover, being the morphologic study on the formational aspects of signing dissociated from etymological examinations, it was implicit a linguistic typology that favorites one static aspect of the exam-

¹ Beyond a mere stimulus-bound animal function

² The Swiss semiotician described a language as the summa of “signified” and “signifier” having “sign” as a result

possibility that mental structures can be caused by external stimuli, they stressed, by appealing to neo-Cartesian psychological principles, that only behavior is derivative.

Former student of Roman Jakobson (1896-1982) and Zellig S. Harris (1909-1992), Noam Chomsky dealt with integrated phrase segmentation (using collocation and translational entropy), for statistical machine translation. Having Abandoned inductive methods, he moved toward hypothetical-deductive practices, to ground his theoretical apparatus on explicative bases. In 1957, he published “*Syntactic Structure*”, exposing a novel rationale around analyses of empirical phenomena and anti-substance dualism. To make linguistic a science, he left structural linguistics, involving semantic and a socio-historical base, to inspect syntaxes and genetic inheritance. Strictly speaking, an innate form of knowledge specific to language (Chomsky, 1968, p. 60), as a stipulation on phrase pattering and lexical items, presumes the existence of linguistic universals. Regarding this, Noam Chomsky (1977, p. 80) individuated in the 15th philosophical movement of rationalism, a historical precursor of his theoretical project. On Chomsky’ review of Skinner verbal behavior (1959), the universals of any given language are presented as the empirical result of a substantial organic uniformity of the human race and of those consequential similarities of representa-

tions, that even if relatively conditioned by the environment, share the same roots. Because of that, they can be considered potentialities incarnated in strategies of symbolic expression, shaped by natural languages only in a contingent condition. The contingency of realization depends on the diversities of cognitional procedures, from pragmatic classifications and usage. A status that explains the apparent anarchy ruling the attribution of genres to names. This psychological tendency, drafted in Beauzee’ grammar (1767), is accentuated not only in Chomsky “*Logical Structure of Linguistic Theory*” (1955) but also in the opera of Etienne Bonnot de Condillac (1798). Languages as analytic methods are instruments that permit to select, distinguish and dispose mental contents, passing from imagination to the linearity of discourses. Although apparently different and contingent, they are not arbitrary. The structuring of grammatical categories, like morpho-syntactic alignments, obey to general socio-psychological rules.

Linguistic literature has for long contraposed this position to the inductivism generated by comparative researches, instituting a caesura between the (mostly French) tradition of generative grammar and the school historical-comparative (mostly German) originated in the 19th century. But, in principle, to sustain that languages have a common structure does not oppose the

practice of inductive methods in linguistic analysis. In fact, to confront languages is a common trait of both methodologies. The re-construction of the natural logic hidden inside languages, starts from that: there is no other procedure for the sensualist Etienne de Condillac and also for the rationalist Noam Chomsky, lacking the cultural horizon of a meta-language that can be used as a paragon (Lambert, 1764). The power of language to classify the acknowledgeable world and its relative independence from *realia* are central themes of the philosophy of the mind. The variance between real morpho-syntactic structure (belonging to different ways of speaking) and the ideal morpho-syntactic categories (displayed in language) is considered not only inevitable but functional to the development.

In setting forth the theoretical approach, Noam Chomsky (1965) refused to see the language as a stochastic representation, having unpredictable random variables. Hence, common statistical mathematical models (like Markov chains of words) are made impractical for context analysis, being them useful to determinate the structure of the speech and the frequency of each word (value for variable), but unable to interpret syntactic structures and meanings. In fact, semantic values, formed by juxtaposing the variability of a context to a string of interrelated words, were unconceivable for simple calculi. The significance of a lexeme is viewed as transcending the word

itself. In this expectation, textual values are always enriched by the background data we hold and emotionally filtered. To this end, it was adopted a theory sensitive to the statistical properties of the language and to its variabilities, because no scalar-valued performance framework can handle the dramatic complexities of context driven metaphors (Zadeh, 1962). Eventually the MIT professor, used this qualitative method to further his studies on social policies, economic organizations and human cognition.

Identity, A Linguistic Approach

Different languages frame the world in different ways but, are those cognitive patterns always understandable? Is it possible to find a common language, a *nomos*? For anthropologist Edward Sapir and his student Benjamin Whorf (Leavitt, 2010, p. 133-153) people who speak different languages, think in a different way. A reprisal of the 18th Humboldt linguistic theory, and an anti-essentialist (there is no definable essence or substantia) position regarding multiple, fractured and hybridized sociolinguistic personas. Although even a restricted code, built on background knowledge shared only by a specific community (Bernstein, 197, p. 30), can be transmitted and made understandable, they held as opinion that flawless translatability was (*ab initio*) difficulty attainable, due to a double contingency of situational and cultural awareness. It is in the border-relations

among individuals that the subtle interplay of meanings is unfold; a determinism that translations cannot dispose. In addition, patterns of interpersonal interaction (semiotic phenomena) encode and transfer knowledge.

The implication of this idea is grounded on a discursive approach where *logos* represents a “self”, created through semantic processes. For Zygmunt Bauman (2001) the use of a language, as agent of design, reflects the *habitus*. Words are structured information and their variabilities always echo a social and cultural landscape, thus they can be affected by semantic bleaching and changes. Framed on a discursive process, an identity is not an essence but a polymorphic and dynamic description.

Inside “*The dialogic imagination*” (1982) the Russian semiologist Mikhail Bakhtin zeroed in on the fact that within a given speech, ideological constraints are so powerful, built into the system in such fundamental way, that constitutive subjectivity as intra-selective element (contingent to every human act) is unconsciously forgotten within the performance. Determining the criteria for significance (as a reflection in action), tacitly register the recognizability of mechanism of powers implicit in any occurred relation (Dong, 2006, p. 145). Based on the unique insight of the knower reality is modulated and communicate in different ways (Maton, 2000). From a pedagogic discourse, the analysis of linguistic

structures helps us in establishing connections among cultures, being them cognitive tools of self-awareness and self-construction. This discovered status of languages as fragmented hetero-glossy performances (Bakhtin, 1972), potentially undermines the Huntington’s clash of civilizations model of the post-Cold War world (1966), developed around a definition of cultures as singularities engulfed in an endless fight.

Conclusion

In 1913, the America writer Gertrude Stein wrote inside the poem “*Sacred Emily*” her famous tautology “*Rose is a rose is a rose is a rose*”. When asked about the meaning of her famous expression, she said that in modern literature, things have lost their own identity, their true meaning: modernism slowly eviscerated reality. With her melancholic pleonasm, she tried to avenge the old meaning, taking it back from the Past and fenced it inside the redundancy of the phrase, to make the rose itself again. Although we might feel compassion for the American writer about the aesthetic brutality of modernity, we have learned to accept the recondite instability of *logos*. What happened is a natural resultant in communication, whose inherently dynamic character of meanings gives it plasticity and by consequence, usefulness. Besides, the performative effects of utterance and its malleability can be seen influencing not only words but also human behavior, being the latter pre-

sumably codified in the pattern of our languages (Kay, 1984). Inasmuch, we must approach languages as symbolic phenomena that construct and define social acting and, on an enlarged epistemological area, our own identities.

Acknowledgement

I would like to express my gratitude to my colleagues and friends, who supported my efforts. Without them this work would not have been possible.

References

- Althusser, L. (2014). *On the Reproduction of Capitalism: Ideology and Ideological State Apparatuses*. New York, NY: Verso.
- Akmajian, A. (2010). *Linguistics: An Introduction to Language and Communication*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Aracangeli, M. (2007). *Language and Identity*. Rome, IT: Meltemi Publications
- Bakhtin, M. (1982) *The Dialogic Imagination: Four Essays*. Austin, TX: University of Texas Press Slavic Series.
- Barthes, R. (1977), “*Elements of Semiology*”. New York, NY: Hill and Wang
- Bauman, Z. (2011). *Culture in a liquid modern world*, London, UK: Polity.
- Bertens, H. (1995). *The Idea of the Postmodern: A History*. Oxford, UK: Routledge.
- Berstein, B. (2008). *The Structuring of Pedagogic Discourse*. London, UK: Routledge.
- Boroditsky, L. (2011). *How language shapes thought*. New York, NY: Scientific America
- Carruthers, P. (2013). *The Opacity of Mind: An Integrative Theory of Self-Knowledge*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Condillac, E. (2001). *Condillac: Essay on the Origin of Human Knowledge*. Cambridge, UK: Cambridge University Press
- Chomsky, N. (1968), *Language and Mind*. New York, NY: Harcourt, Brace & World.
- Derrida, J. (1998). *Of Grammatology*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- Descartes, R. (1999). *Discourse on Method and Meditations on First Philosophy*. Indianapolis, IN: Hackett Classics
- Dong, Z. (2006). *Hownet And the Computation of Meaning*. Hong Kong, HK: World Scientific Publishing Company
- Driem, G. (2002). *Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region*. Leiden, NLD: Brill Publications
- Dummett, M. (1996). *Origins of Analytical Philosophy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Eco, U. (1986). *Semiotics and the Philosophy of Language*. Bloomington, IN: Indiana University Press.

- Fletcher, P. (1966). *The Handbook of Child Language*. New York, NY: Wiley-Blackwell.
- Fodor, J. (1983). *The Modularity of Mind: An Essay on Faculty Psychology*. Cambridge, MA: MIT press
- Foucault, M. (1982). *The Archaeology of Knowledge*. New York, NY: Vintage Publications
- Habermas, J. (1960). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Hayes, B. (2001). *Linguistics: An Introduction to Linguistic Theory*. New York, NY: Wiley-Blackwell
- Huntington, S. (2011). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York, NY: Simon & Schuster,
- Jung, C. (1981), *The Archetypes and The Collective Unconscious*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Kay, P. (1984). *What is the Saphir-Whorf Hypotheis?* Sacramento, CA: UC press
- Klir G. & Yuan B. (1995). *Fuzzy Sets and Fuzzy Logic*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Levi-Strauss, C. (1974). *Structural Anthropology*. New York, NY: Basic Books
- McKeon, R (2001). *The Basic Works of Aristotle*. New York, NY: Modern Library.
- Pinker, S. (2007). *The Language Instinct: How the Mind Creates Language*. New York, NY: Harper Perennial Modern Classics
- Saussure, F. (2006). *Writings in General Linguistics*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Stawarska, B. (2015). *Saussure's Philosophy of Language as Phenomenology: Undoing the Doctrine of the Course in General Linguistics*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Stein, G. (1990). *Selected Writings of Gertrude Stein*. New York, USA: Vintage.
- Vygotsky, L. (1986). *Thought and Language*. Cambridge, USA: MIT Press.

การพัฒนาแอปพลิเคชันจากบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ภาษาจีน Developping Application from Online Lesson for Chinese Learning

จรงค์ษ์ มณีวรรณ จิตตากรวิ อัมพอร และชัยพล ชุมพู

Jongrak Maneewan, Jittagorawee Amphoot, and Chaiyaporn Chumpoo

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ให้อยู่ในรูปแบบแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองแก่นักเรียนนักศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไป และเพื่อให้บริการวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนแก่โรงเรียนและหน่วยงานภายนอกที่มีการเรียนการสอนภาษาจีนได้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้คือนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 จำนวน 50 คน มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ ให้นักศึกษาดาวน์โหลดแอปพลิเคชันนี้ และทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้ภาษาจีนเบื้องต้น นำแบบทดสอบออนไลน์ที่สร้างขึ้นในรูปแบบแอปพลิเคชันให้ผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนได้ทดลองใช้ และนำผลมาวิเคราะห์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง ด้วยการนำผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ซึ่งผลสรุปการใช้บทเรียนออนไลน์ในรูปแบบแอปพลิเคชันด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าผู้เข้าทดสอบทำแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับดีมากเฉลี่ยร้อยละ 20 และระดับดีที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจหลังการเข้าใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองมีผลการตอบรับและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ดีมากและดีที่สุดเป็นซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัย

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน, การเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง, การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์

Abstract

This study aims to continue and develop knowledge gained from the classroom research in the course of ‘Chinese language for communication 1’ and compile the output as the online self-learning Chinese language for school students and university students or ones who wish to carry on their Chinese classes themselves. The online self-learning will be comfortable and useful for schools and academic organizations who perform Chinese language classes since it can be free downloaded from our website.

The sample used in this study includes 50 university students who take course in ‘Chinese language for communication 1’. Each student had to download the application and do the pre-test to determine their basic Chinese knowledge. After using the application through lessons, students were determined their achievement by doing the post-test. We found that 20% of students who use the application were determined to have their achievement in the very good level, and 80% of them were in the excellent level. This also implies that the satisfaction of using the online application for self-learning Chinese language is therefore in the very good and excellent level which is consistent with the hypothesis of the study.

Keywords: online application, self-learning Chinese language, learning Chinese by yourself online

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเรื่องบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาทุกคณะวิชาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายต้องเรียนไปแล้วนั้น และผลการวิจัยดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นที่น่าพอใจสำหรับการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยปรับปรุงและพัฒนาให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้านภาษาจีนของนักศึกษาดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา สืบเนื่องจากการทำการวิจัยในเรื่องนี้คณะผู้วิจัยมองเห็นการต่อยอดองค์ความรู้ในด้านการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจภาษาจีนเบื้องต้น ประกอบกับในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ให้ผู้เรียนมีความสนใจ และสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ให้มีประโยชน์ต่อผู้ใช้ให้มากที่สุด ประกอบกับยุคสมัยปัจจุบันที่นวัตกรรมด้านการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์ไอทีต่างๆ ได้พัฒนามาเพื่อปรับปรุงและช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายในไม่กี่ปีที่ผ่านมา ดังที่สังเกตได้ว่านักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมด้านนี้เป็นอย่างมาก และด้วยหลักการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและต้องพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การจัดการเรียนรู้และการศึกษาจึงต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ด้านทักษะเฉพาะด้านและทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพ

แวดล้อมห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ไปจนถึงพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของวงการการศึกษาไทยให้มีมาตรฐานสากล เพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่ห่างไกลให้ได้รับการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทในด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยในไม่กี่ปีที่ผ่านมาครูอาจารย์ที่สอนในแต่ละแขนงวิชาได้นำนวัตกรรมต่างๆ ของเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยร่วมกับความทันสมัยของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาส่งเสริมสนับสนุนและปรับใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีบทบาทต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น การเรียนการสอนผ่านบทเรียนออนไลน์ การเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ การเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตต่างๆ รวมทั้งการเรียนการสอนผ่านระบบโทรศัพท์มือถือ โดยในปี 2546 มีการใช้โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์พกพามากกว่า 500 ล้านเครื่องทั่วโลก จึงเกิดเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนแนวใหม่ที่จะช่วยพัฒนาทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียนให้มีการเรียนรู้ที่ดีมากยิ่งขึ้น โดยนำเสนอบทเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์แบบพกพา โดยใช้ระบบเชื่อมต่อเทคโนโลยีแบบไร้สาย ซึ่งเทคโนโลยีไร้สายนี้เป็นช่องทางในการบริหารจัดการบทเรียนซึ่งผู้เรียนจะต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายผ่านเครื่องมือถือสื่อสารแบบพกพา (Wireless Communication through Portable Devices) ได้แก่อสมาร์ตโฟนและสมาร์ตแท็บเล็ตมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วและได้รับความนิยมมากเพราะเป็นการสื่อสารแบบจอสัมผัส (Touch-screen Media) ทำให้พกพาสะดวกใช้งานง่าย ผู้ใช้ไม่ต้องแบกน้ำหนักของเครื่องมือสื่อสารเหมือนเดิม เมื่อมีเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายความเร็วสูงรองรับก็ยิ่งทำให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารได้ทุกที่ทุกเวลาและในหลายๆ โอกาสมากยิ่งขึ้น ประเภทของโมบายแอปพลิเคชัน (Mobile Application) ที่มีมากมายบนสมาร์ตโฟนและสมาร์ตแท็บเล็ตยิ่งทำให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารด้วยอุปกรณ์ไร้สายรูปแบบต่างๆ ได้คล่องตัวยิ่งขึ้น เช่น ผู้ใช้สามารถส่งอีเมล ค้นหาสถานที่ ถ่ายรูปเล่นเกม ดูดวง ตรวจสอบการจราจรรวมถึงพูดคุยในเครือข่ายสังคมออนไลน์สลับกลับไปมาได้อย่างรวดเร็ว ปรากฏการณ์การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายผ่านเครื่องมือสื่อสารแบบพกพาเหล่านี้เป็นที่มาของการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ต ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนทุกวัย ทุกสถานะทางสังคม และเศรษฐกิจ ทุกระดับการศึกษาและอาชีพ แต่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ยังเป็นคนรุ่นใหม่ช่วงวัยรุ่นวัยกำลังศึกษาเล่าเรียนและวัยทำงานตอนต้น ศึกษาในระดับอุดมศึกษาและปริญญาตรี ซึ่งแนวโน้มพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบไร้สายผ่านเครื่องมือสื่อสารแบบจอสัมผัสจะมีเพิ่มมากขึ้นและอาจจะมากกว่าการเปิดรับผ่านสื่อแบบเดิม โดยเป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบเคลื่อนที่ที่เปิดรับได้ทุกที่ทุกเวลาจากหลายแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ต โมบายแอปพลิเคชันมีคุณลักษณะของสื่อใหม่คือการทำหรือการส่งข้อมูล

รูปแบบต่างๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และข้อความ ฯลฯ ต่อไปที่ให้กับผู้อื่นนั้น นอกจากจะเป็นประโยชน์กับตัวผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเจ้าของแอปพลิเคชันในแง่ธุรกิจด้วย

สืบเนื่องจากการสำรวจความต้องการด้านการใช้ประโยชน์จากแอปพลิเคชันผนวกกับการศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ด้านการเรียนรู้ภาษาจีนที่ผู้เรียนต้องศึกษาและทำความเข้าใจเป็นอย่างมาก และจะต้องมีทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเฉพาะการเรียนรู้พื้นฐานภาษาจีนนั้นมีความสำคัญมาก เช่น หากเขียนตัวอักษรจีนไม่ได้หรือไม่ได้เขียนตัวอักษรจีนเป็นเวลานานจะทำให้อ่านหรือพูดไม่คล่อง และหากจะต้องนำภาษาจีนไปใช้ในการศึกษาต่อหรือในระดับที่สูงขึ้น ผู้เรียนควรมีทักษะการเขียนพื้นฐานภาษาจีนที่ถูกต้องแม่นยำ

จากการทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เรียนมีการพัฒนามากขึ้น เนื่องจากสามารถกลับไปทบทวนและพัฒนาทักษะต่างๆ ใน การเรียนได้ด้วยตัวเองผ่านทางบทเรียนออนไลน์ที่สามารถจะเข้าไปใช้เมื่อไรก็ได้ที่ตนเองต้องการ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นการต่อยอดสื่อที่จะช่วยให้การพัฒนาองค์ความรู้ด้านภาษาจีนโดยนำไปใช้ในโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ในอาชีพต่างๆ ที่ต้องการใช้ภาษาจีนนอกสถานที่และต้องการความรวดเร็วและสะดวกสบาย เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม ที่ผู้ใช้สามารถกดใช้งานผ่านทางแอปพลิเคชันได้อย่างง่ายดาย

การใช้แอปพลิเคชันมาช่วยเสริมในการเรียนการสอนในปัจจุบันถือเป็นความสำเร็จทางวิชาการโดยกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้สื่อที่ทันสมัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างมากมายซึ่งเป็นผลดีต่อผู้สอนและผู้เรียนในหลายด้าน ได้แก่

1. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลหรือไม่มีเวลาในการมาเข้าชั้นเรียนได้เรียนในเวลาและสถานที่ที่ต้องการซึ่งอาจเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน หรือสถานศึกษาใกล้เคียงที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตได้ การที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังสถานศึกษาที่กำหนดไว้จึงสามารถช่วยแก้ปัญหาในด้านของข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ศึกษาของผู้เรียนเป็นอย่างดี

2. ช่วยส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากเว็บไซต์เป็นแหล่งความรู้ที่เปิดกว้างให้ผู้ที่ต้องการศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถเข้ามาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลาทำให้สามารถตอบสนองต่อผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้รวมทั้งมีทักษะในการตรวจสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป็นวิธีการเรียนการสอนที่มีศักยภาพสืบเนื่องจากที่ได้เรียนรู้จากทางเว็บไซต์ การใช้แอปพลิเคชันได้กลายเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการรูปแบบใหม่ครอบคลุมสารสนเทศทั่วโลกโดยไม่จำกัดภาษา การสอนบนเว็บไซต์ช่วยแก้ปัญหาของข้อจำกัดของแหล่งค้นคว้าแบบเดิมจากห้องสมุด อันได้แก่ปัญหาทรัพยากรการศึกษาที่มีอยู่จำกัดและเวลาที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลเนื่องจากเว็บไซต์มีข้อมูลที่หลากหลายและเป็นจำนวนมากจึงทำให้การค้นหาความรู้สะดวกและง่ายดายนกว่าการค้นหาข้อมูลแบบเดิม

4. ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะของเว็บไซต์ที่เอื้อให้เกิดการศึกษาในลักษณะที่ผู้เรียนถูกกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นตลอดเวลา

5. สามารถนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของมัลติมีเดีย ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์ภาพ 3 มิติ โดยผู้สอนและผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบของการนำเสนอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะมีการสร้างชุดแอปพลิเคชันสำหรับฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อ่านและเขียนภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้นต่อไปอีกทางหนึ่ง การสร้างให้ชุดแอปพลิเคชันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายโดยผู้เรียนสามารถฟังเสียงคำศัพท์หรือประโยคเพื่อทบทวนการออกเสียงแต่ละบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการเรียนรู้ ทั้งยังมีภาพประกอบประกอบคำอธิบายและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มากขึ้น นอกจากนี้จะมีความน่าสนใจกว่าแบบฝึกการเขียนปกติแล้ว การจดจำเป็นรูปภาพหรือจากเสียงที่ได้ยินในบทเรียนยังส่งผลให้มีความคงทนของความจำที่ดีขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 ให้อยู่ในรูปแบบของแอปพลิเคชันแก่นักเรียนนักศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไปได้เข้าถึงการเรียนภาษาจีนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้บริการวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนแก่โรงเรียนและหน่วยงานที่มีการเรียนการสอนภาษาจีนได้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันไปใช้ในการเรียนการสอนการเรียนภาษาจีนได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

กลุ่มประชากรและตัวแปรที่ศึกษา

1. ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 50 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภทคือ

2.1 ตัวแปรต้นคือแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง

2.2 ตัวแปรตามคือผลสัมฤทธิ์ของการเข้าใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experiment Reserch) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนเบื้องต้น สำหรับผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนในจังหวัดเชียงรายโดยใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนก่อนการผลิตเป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนการวางแผนเพื่อหาแนวทางการออกแบบแบบเรียนแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง ที่ช่วยให้เกิดเรียนรู้ที่ดีที่สุด

และเหมาะสมกับผู้เรียนภาษาจีนระดับพื้นฐาน

2. ประเมินคุณภาพแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบออนไลน์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน

3. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้ภาษาจีน

4. นำแบบแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับผู้สนใจเรียนภาษาจีนพื้นฐาน

5. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินความรู้ภาษาจีนที่ได้หลังจากการเรียนโดยใช้แอปพลิเคชัน

6. วิเคราะห์ผลการทดลองวัดผลสัมฤทธิ์ของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองด้วยการเปรียบเทียบคะแนนจากผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเข้าใช้แอปพลิเคชันการเรียนรู้อาษาจีนด้วยตนเองของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าเฉลี่ยแล้วสรุปผล

7. ขั้นตอนหลังการผลิตเป็นการสรุปและอภิปรายผลการศึกษารวมทั้งข้อค้นพบที่ได้และข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัย“การพัฒนาแอปพลิเคชันจากบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ภาษาจีน”ผลการตอบรับและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ดีมากและดีที่สุดเป็นซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของผู้วิจัย ที่กล่าวไว้ว่าการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ให้เป็นในรูปแบบของแอปพลิเคชันเพื่อต่อการเรียนรู้ภาษาจีนนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและทำให้ผลการเรียนรู้ดีขึ้น ซึ่งในครั้งนี้

นี้ได้เป็นผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยม โดยผลที่ได้นั้น ปรากฏว่าผู้เรียนเข้าทดสอบทำแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับดีมากเฉลี่ยร้อยละ 20 และระดับดีที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 80 จากข้อค้นพบดังกล่าว มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ในระดับที่ดีมากอาจเป็นเพราะว่าแอปพลิเคชันดังกล่าวยังไม่ค่อยมีการจัดทำเพื่อใช้ในการเรียนการสอน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังคงต้องปรับปรุงและพัฒนาระบบและเนื้อหาในการเข้าแอปพลิเคชันด้วยตนเองให้ราบรื่นและน่าสนใจมากยิ่งขึ้นต่อไปเพื่อให้การเรียนการสอนภาษาจีนด้วยตนเองได้ผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 ให้อยู่ในรูปแบบของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองแก่นักเรียนนักศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไปได้เข้าถึงการเรียนภาษาจีนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้บริการวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนแก่โรงเรียนและหน่วยงานภายนอกที่มีการเรียนการสอนภาษาจีนได้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้นักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 จำนวน 50 คน ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ ให้นักศึกษาดาวน์โหลดแอปพลิเคชันนี้ และทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้ภาษาจีนเบื้องต้น นำแบบ

ทดสอบออนไลน์ที่สร้างขึ้นมาในรูปแบบแอปพลิเคชันให้ผู้สนใจเรียนภาษาจีนได้ทดลองใช้ และนำผลมาวิเคราะห์ผลการทดลองวัดผลสัมฤทธิ์ของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง ด้วยการนำผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ซึ่งผลสรุปการใช้บทเรียนออนไลน์ในรูปแบบแอปพลิเคชันด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าผู้เรียนเข้าทดสอบทำแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับดีมากเฉลี่ยร้อยละ 20 และระดับดีที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าหลังการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองผลการตอบรับและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ดีมากและดีที่สุดในซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของผู้วิจัยในครั้งนี้ได้เป็นผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยม

จากผลการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชันช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น แต่ข้อจำกัดของแหล่งทุนที่มีไม่มากพอทำให้การจัดทำแอปพลิเคชันนั้นไม่ครอบคลุมกับโทรศัพท์ทุกระบบ ทำให้ผู้ใช้ที่ใช้สมาร์ตโฟนที่ไม่สามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันนี้มาใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งถ้าได้รับทุนมากพอก็จะสามารถจัดทำแอปพลิเคชันที่ใช้ได้กับโทรศัพท์ทุกระบบได้ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว. (2555) โมบายแอปพลิเคชันสำหรับการศึกษา Mobile Application for Education. ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไทยรัฐออนไลน์.(2556) แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาไทย จาก สอธ. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2558, จาก <http://www.thairath.co.th/content/368896>
- ฝายนวัตกรรม สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน).(2555).Open Data Handbook Documentation Release 1.0.0 สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม พ.ศ.2558, จาก <http://www.mict.go.th/assets/portals/1/files/download/Open%20Data%201.0%2%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2.pdf>
- สุชาดา พลาชัยภิมย์ศิลป์.(2554) แนวโน้มการใช้โมบายแอปพลิเคชัน Usages Trend of Mobile Application. Executive Journal.110-115.
- อภิศักดิ์ อางนันท์.(2557) รู้หรือไม่!! โมบายแอปพลิเคชันคืออะไร? และวิธีสังเกตแอปฯ ปลอมทำได้อย่างไร?. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม พ.ศ.2558, จาก <http://news.siamphone.com/news-17863.html>
- Bluemoon.(2555) ความแตกต่างระหว่าง Mobile App, Mobile Site และเว็บแบบ Responsive. สืบค้น เมื่อ 20 มีนาคม พ.ศ. 2558, จาก <https://sam yarn.com/2012/mobile-app-mobile-site-responsive-design/>
- Educational Technology. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม พ.ศ.2558, จาก <http://www.mobcomlab.com/educational-technology/>
- Mobile Application คืออะไร. (2557). สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม พ.ศ.2558, จาก <http://www.itgenius.co.th/article/Mobile%20Application%20%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3.html>
- TRECONWebsite. (2557) รีวิวแอป BAM : แอปดีดีสำหรับค้นหาอสังหาริมทรัพย์ทั่วทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม พ.ศ.2558, จาก <http://www.treconwebsite.com/2014/index.php/movement/apps-review/item/884-bam>

论中国对泰国的文化外交*

Discussion on China's Cultural Diplomacy with Thailand

[泰国]刘琪、[中国]许志惠

[Thailand] Kirattaya Laotrakunchai

[China] Xu Zhihui

【摘要】中国迅速发展必然导致周边国家和地区的恐慌，做好对泰国的文化外交工作，不仅可以实现中泰两国进一步的发展和共赢，更可以为中国对其他东南亚国家开展文化外交提供可借鉴的经验。

【关键词】 中国；泰国；文化外交

Abstract

China's rapid development will inevitably lead to panic in the neighboring countries and regions. Therefore, good cultural diplomatic work with Thailand will not only lead to further development between China and Thailand and beneficial to both countries, but it can also provide useful experience for China to carry out cultural diplomacy to other Southeast Asian countries.

Keywords: China; Thailand; Culture Diplomacy

---

* 基金项目：常州大学教育研究课题“中泰高职教育发展模式的比较研究”（CDGZ2014004）；常州大学科研启动基金（ZMF14020048）

随着各国之间无论是国家间还是民间交往的日益频繁，文化交流及外交领域的不断拓展，文化外交已成为当代国家外交的重要组成部分。文化外交既是以文化传播、交流与沟通为内容所展开的外交，是主权国家利用文化手段达到特定政治目的或对外战略意图的一种外交活动。^[1]文化外交作为一种非直接冲突性的外交活动在一定程度上填补了政治、军事、经济外交的不足，降低了触发国际矛盾与冲突的概率，甚至可以突破社会制度和意识形态造成的鸿沟。^[2]文化外交是围绕国家对外关系的工作格局与部署，为达到特定目的，以文化表现形式为载体或手段，在特定时期、针对特定对象开展的国家或国际间公关活动。^[3]从而使得优化国家形象使其更好地被国际社会所接受。所以文化外交不是为了建立一种感觉良好的关系，而是在推动国家利益。因此，依靠文化外交方式处理国际事务满足国家利益越来越多的出现在国际舞台上。

一、中国对泰国文化外交的重要性

由于地缘政治的原因，亚洲周边地区对中国国家的安全具有一定的重要性，因此亚洲周边地区一直是中国施加最大影响的地区，而作为周边国家、地理位置处于东南亚的中心、湄公河沿岸的泰国在东南亚大陆占据着重要的战略位置，它接近中国和越南，与缅甸、老挝和柬埔寨有着很长的边界。在南部同东南亚的岛屿通过地峡相连，同时在马来半岛的部分与马来西亚接壤。泰国还是东盟创始成员国之一，并且于1992年被纳入到大湄公河次区域合作中，因此以上诸多因素决定了泰国对于中国在处理与周边国家间关系中的重要性。

首先，东南亚是世界人口的密集地之一，也是世界上穆斯林人口最多、恐怖主义组织活跃、最具潜质爆发冲突危险的地区之一，东南亚地区的海域是美国重要的海上通道之一，而且东盟是美国重要的贸易伙伴。因此，改善与伊斯兰世界的关系、打击恐怖主义以及维护美国经济和安全利益来说，东南亚地区对于美国来说具有举足轻重的作用。泰国是美国在东南亚地区维持势力的传统重要战略角色，也是美国在亚洲地区的老盟友，自从1950年泰美两国签订《泰美军事援助协定》、《泰美经济技术援助协定》两个协议并建立了军事盟友关系至今已有65年，双方一

直保持着军事方面的紧密合作。泰美的军事同盟关系使得美国在亚太地区的存在发挥了重要作用，同时也使得东南亚地区的安全处于不稳定，泰美两国军事同盟关系也使得其他国家希望选择外来力量进行平衡——能强化和美国的军事同盟来反制中国在东南亚的影响力，因此泰美两国关系的发展对东南亚地区有着深刻的影响，同时也对中国的地缘安全利益造成巨大的冲击。而且当今世界政治、经济格局中，一些国家如美、日、俄、韩、印、澳等国也纷纷将更多的注意力转向到战略地位和作用日显重要的东南亚地区，而作为东南亚大陆地区心脏地带的泰国便成为他们在东南亚地区竞相争夺的重要目标，如美国想将泰国作为“重返亚太”、围堵中国的战略支撑点；日本欲把泰国打造成对抗中国的前沿阵地，以此抗衡中国在东南亚地区扩张和影响。因此，中国的地缘政治环境开始遭遇前所未有的挑战。为了避免东南亚国家一边倒向美国，为提高中国未来对东南亚的影响力并发展和东南亚国家的关系，通过发展双边关系融入到东南亚区域一体化组织中。积极发展与泰国友好关系，是中国周边战略环境的重要一环；是改善中国崛起舆论环境的需要，这不仅对中国同周边国家关系发展不仅起到了良好的示范作用，有利于缓和中美两国在东南亚地区的紧张竞争局势、有利于中国周边地区的稳定、有利于处理中国南海问题，并为中国崛起战略营造一个和平与稳定的战略、舆论环境。

其次，泰国是东盟主要创始成员国之一，泰国国内各党派均对中国友善，“尽管泰国的政局不断变化，但不管哪个党上台执掌政权都会视中国为好朋友。”因此，泰国政府长期以来为推动中国——东盟关系及各领域合作、东盟一体化建设和地区合作发挥了积极作用，是推动中国同东盟国家合作的重要力量。在东盟国家中，泰国于2004年6月率先承认中国的市场经济地位，率先同中国签署《关于21世纪合作计划的联合声明》；在东盟国家中第一个与中国建立战略性合作关系；在中国-东盟自贸区建设过程中最早与中国签署水果蔬菜零关税协定；第一个同中国建立防务安全磋商机制并开展武装部队联合训练；第一个建立中国文化中心；目前中泰双方正在加紧推进铁路建设合作，这还将开创了中国与东盟国家铁路建设的先河。因此，泰国对促进中国——东盟合作起到了重要示范作用。此外，2012年7月泰国已从越南接手成为东盟协调国，泰国将对处理中国——东盟关系和南海问题有着不可

替代作用。所以保持与泰国的友好关系，不仅成为不同社会制度国家友好相处的典范，且有可能影响到东盟其他国家，平衡东盟各国对美国的政策。泰国对中国友好的政策、中泰关系的稳定性使得泰国将成为中国进一步投资东盟的门户，泰国将在东盟框架内以及在进一步促进中国与东盟合作关系方面发挥更大作用，从而推动中国——东盟自由贸易区合作的深入发展。同时泰国是中国实施“一带一路”战略在东南亚的重要一环，泰国也将成为中国“一带一路”的重要战略支点国家。

最后，泰国不仅是东南亚的中心地带、重要中转枢纽，而且是6亿人口陆上东盟和海上东盟的纽带、东盟市场物流、贸易和金融天然交汇点，是东盟市场与中国天然的桥梁。泰国拥有较为完善的公路、铁路、航空、港口、通信、电力等基础设施系统。泰国有良好的工业基础，公民教育、基础设施建设等具有各级产业的发展要求；泰国有着东南亚地区领先的社会管理体系；泰国是中南半岛地区产业高地、东南亚工厂，是生产要素的集中地与产品的始发港；泰国国内还存在着对经济有举足轻重影响的泰籍华人商业集团。此外，泰国还与周边及世界多个国家签署了自由贸易协定，因此，泰国既是中国开拓东盟市场也是其他国家曲线进入中国市场的必争之地，此外，泰国产业分布（三级投资区）可承接中国转移产业的工作（泰国多样化的投资环境，让不同领域，不同层次的中资企业，都能在泰国找到合适自己的投资目的），而且泰国泰中罗勇工业园区的示范项目，将为中国企业投资合作创造更好的条件；中国在泰国设立的人民币清算行，将为中泰两国经贸合作提供便利；以上这些有利因素便于中国企业把泰国作为一个支点，从而辐射东盟周边其他国家。

二、中国对泰国开展的文化外交

中泰两国当前在政治、经贸、人文等领域的交流和合作不断增强，双边关系由战略合作伙伴关系提升至全面战略合作伙伴关系的新水平。“中泰一家亲”更是两国的政治精英和专家学者频繁的用于描述中泰两国的关系，两国这种密切关系、深厚友谊的建立与两国人民的友好是分不开的，文化外交在其中发挥了不可忽视的作用。

1、乒乓外交

中泰两国友好关系历史悠久，源远流长，据史料记载，中泰两国的经济文化交流已有两千多年的历史了。1840年鸦片战争以后，中国逐渐沦为半封建、半殖民地国家。泰国虽然保持了形式上的独立，但实际上也遭到了同样的命运。中泰友好关系也随之发生了变化。特别是在美国进入印度支那后，加之中泰两国的国内原因，两国友好关系曾经一度中断，直至1972年以及1973年的“乒乓球”文化外交活动，使得中断了近24年的中泰关系得以恢复，并于1975年7月1日建立了大使级外交关系。中泰关系由此进入一个崭新时期。

1972年8月20日—9月7日，泰国乒乓球队应中国乒乓球协会的邀请，以警察中将春蓬为团长，以商业部长巴实为顾问的乒乓球队（这支代表队不仅参加比赛，还对中国开展了一系列“乒乓球”外交活动，借以探寻与中国发展关系的途径）在北京相继会见了中国外交部顾问廖承志、外交部长姬鹏飞、副部长韩念龙以及外贸部副部长李强，还会见了中国总理周恩来。双边阐述各自的外交政策，并表达了相互希望改善关系的诚意。泰国乒乓球代表团回国后，巴实际除向领导人汇报与中国领导人的会谈内容外，还举行了记者招待会，向舆论界、向人民介绍中国之行的情况，使得缺乏了解中国状况的泰国人民对当时被丑化的中国有了进一步的了解。1973年6月17日—23日中国乒乓球队应泰国乒乓球总会邀请访问泰国。这是新中国成立以来，中国派往泰国访问的第一个代表团。泰国政府对此十分重视，泰国副总理巴博元帅，总参谋长他威空军上将，外交部副部长差猜少将等高级官员亲自接见并宴请中国乒乓球代表团。由于中国乒乓球代表团的访问使得泰国政府及人民对中国有了更多的了解，泰国政府决定进一步放宽同中国的接触和交往。中国“乒乓球”文化外交打破了中泰两国多年的隔绝状态，泰国副总理巴博元帅说，乒乓球队访问泰国，“架起了泰中两国人民了解的桥梁”、“缩短了两国之间的距离”。外交部副部长差猜·春哈旺少将则明确指出，泰中建交“已露出一线曙光”。泰国舆论界也纷纷发表文章，认为中泰乒乓球队代表团的互访是当代泰中关系史上的“乒乓外交”、掀开了中泰关系的“新纪元”，是中泰两国关系的“转折点”。

2、熊猫外交

2003年10月12日，中泰两国启动了2001年签署的熊猫合作研究项目，三岁的“创创”和两岁的“林惠”被送往泰国，入住由泰国投资5千万铢专门建造面积超过1000平方米的清迈动物园熊猫馆，泰国政府和民众为它们举行了盛大的欢迎仪式，泰国副总理差瓦立亲自前往成都，一路护送到泰国，泰国自然资源和环境部长巴博、中国驻泰国大使晏廷爱以及清迈府尹等官员到机场迎接；当地民众更是游龙舞狮，盛情相迎。

2009年5月27日，“林惠”在动物园产下“林冰”时又一次掀起泰国民众及媒体对熊猫的高度关注，2009年7月4日，在泰国动物园养育室内，5周大的熊猫宝宝首次与公众见面，动物园还举行了一系列庆祝活动。泰国一家电视台还开设“大熊猫频道”，从“林冰”出生之日起，每天24小时直播它的生活起居，直播了整整3年。

2013年9月28日，“林冰”乘特别航班返回成都挑选配偶，清迈动物园在机场为它举行了隆重的欢送仪式，（中国传统的舞狮表演和泰国特色的柔美舞蹈同台演出，体现了泰中两国文化的交融。）“林冰”的回国让喜爱它的泰国人民十分不舍，为此，泰国专门组织了由泰国省部级官员、动物园骨干、超级粉丝等276人组成的强大“送亲团”，包乘专机全程护送“林冰”。一个多月后的11月25日，由泰国政府、动物园组织、泰国驻成都总领馆组成20余人的探访团到中国大熊猫园探望“林冰”，这不仅体现了泰国对“林冰”的重视和思念，更体现出了中泰两国的深厚友谊。

自2003年，熊猫入住清迈动物园后，为动物园带来了数目可观的收入，这就直接说明了泰国民众对熊猫的喜爱，熊猫憨厚、可爱的形象深入泰国民心，这也潜移默化地影响了泰国人对中国的印象，^[4]“林冰”出生后，泰国为它举行征名活动得到了热烈响应，6300多万泰国人中有2200万人参加了。最后，“林冰”这个名字以最高得票胜出。“林”取自其母亲的姓，“冰”取自清迈一条河流的名字，泰国人用这个中泰合璧的名字寄托对熊猫宝宝和中泰友谊的祝福。“林冰”已成为联结中泰两国人民友谊与感情的新纽带。熊猫是泰国和中国之间深厚友谊的象征，

在一定程度上促进了“中泰一家亲”的友好关系发展。

3、教育外交

2004年，为了增进世界人民对中国语言 and 文化的理解、发展中国与世界各国的友好关系、促进世界多元文化的发展，中国政府正式启动“孔子学院”计划，计划启动以来，全球孔子学院以及孔子课堂的建设迅速发展，为世界各国人民学习汉语、了解中国文化提供了交流平台，为中国人民与世界人民建立起了友谊的桥梁。早在中国政府正式启动“孔子学院”计划前于2003年泰国教育部民校教育委员会就针对民校汉语师资短缺的问题与中国国家汉办进行合作——在泰国实施《中泰汉语教师志愿者项目》，2003年至2015年，中国汉办先后派遣了十四批汉语教师志愿者到泰国教授汉语，总计12012人次。2006年1月11日泰国教育部所属的五个教育委员会与中国在泰国签署了《中泰汉语教学合作框架协议》。同年8月3日，泰国第一家孔子学院——孔敬大学孔子学院在泰国揭牌成立，迄今为止泰国已经成立了14所孔子学院和11家孔子课堂。泰国不仅是东南亚国家中孔子学院最多的国家，而且就国土面积来说，泰国还是全球开设孔子学院平均最多且接受中国汉语教师志愿者人数最多的国家。目前泰国的孔子学院已初具规模，中泰双方精诚合作，为泰国社会提供汉语教学服务并开展了中国教育、文化等信息的咨询及交流活动。各孔子学院已成为了泰国人民学习汉语语言文化、了解中国的窗口和桥梁，受到了泰国政府和人民的欢迎。

4、曼谷中国文化中心

2007年12月17日，中泰两国政府共同签署了《中华人民共和国政府和泰王国政府关于互设文化中心及其地位的协议》并于2012年11月21日揭牌的泰国曼谷中国文化中心占地面积7344平方米。作为东盟国家中第一个中国文化中心，其采用中国经典建筑艺术，通过传统的梁柱架构体系展现一个崭新的现代建筑，同时巧妙地融入了泰国传统建筑文化特征，象征着中泰两国的友谊，曼谷中国文化中心成立后举办了許多有意义的活动，不仅不间断地举办高品质文化活动，开展教学培训与提供信息服务等，还为泰国人民提供更多优秀的中华文化项目，增进了泰国人民对

中国文化的理解，并在泰国弘扬中华文化，使之成为开展中泰文化交流的坚实平台。

此外，中国还与泰国进行佛教交流；举行“中泰一家亲”音乐会；举办“文化中国”四海同春”文化活动；在泰国唐人街举办了十一届“春节文化活动”；举办青年“百人团”互访等文化外交活动。中国通过乒乓外交与泰国打破了中泰两国多年的隔绝状态，通过熊猫外交在泰国塑造了中国友好亲和的国家形象，通过建立多所孔院及建立文化中心向泰国当地民众传播中国语言和文化，通过举办佛教交流加强中泰两国宗教文化的相互促进和发展，通过举办“文化中国”四海同春”、“春节”、“中泰一家亲”等文化活动向泰国华人华侨传播中国的传统和发展现状，并通过华人华侨间接使得泰国民众接触及了解中国。以上中国对泰国实施的文化外交，首先是希望能在一定程度上优化中国在泰国民众心目中的形象，消除国际上对中国的负面报道在泰国产生的不利影响，促进两国民众友好；其次是使泰国国内形成有利于中国的舆论环境，间接地影响泰国政府对中国的政策，使其更有利于中国在泰国利益的发展；最后，中国希望通过文化、教育等方面的密切合作，使得泰国国内形成对中国的认可，促使两国更广泛、更多层次的合作；另外，中国对泰国实施积极的文化外交是促进中国与东南亚各个国家以及东盟这个整体友好合作、谋求共同发展的垫脚石。^[5]也就是说中国通过对泰国实施文化外交实现在泰国、东南亚国家以及东盟的利益。

三、影响中国对泰国文化外交的因素和建议

中国迅速发展必然导致周边国家和地区的恐慌，做好对泰国的文化外交工作，不仅可以实现中泰两国进一步的发展和共赢，更可以为中国对其他东南亚国家开展文化外交提供可借鉴的经验。

（一）、影响中国对泰国文化外交的因素

全球化、区域化发展带来的影响。全球化、区域化是当今世界的一个基本特征和发展趋势，随着全球化、区域化不断发展，许许多多全球性的问题不可能单凭一国单独就能解决，而是需要进行空前的国家合作，然而由于国家发展阶

段和发展状况的不同，因此需要实施文化外交使得合作国家间更能深入的了解、相互认同及相互依存，因此，全球性、区域性的发展为国家实施文化外交提供了前提及条件。泰国不仅仅是东南亚国家联盟的成员国，也是湄公河流域国家。中国与泰国虽在联合国、亚太经济合作组织、中国-东盟、东盟与中日韩、亚洲合作对话这些区域性组织的合作密切，且合作关系日益紧密，但在全球化、区域化发展的影响下，不仅促进了中泰两国经济、政治、文化、交通各方面的发展，同时也使两国合作领域不断扩大，能源问题、环境问题、传染病、跨国犯罪等全球性、区域性的问题将会成为中泰两国外交活动的重要内容，同时也将为中国对泰国实施文化外交的提供了前提和条件。

（二）、中国对泰国开展文化外交政策的建议

当前，文化外交作为外交的重要组成部分，正在日益成为中国对外关系的重要支柱，虽然中国在国际社会上就文化外交也做了很多努力，然而，与发达国家相比，中国还属于是弱国，中国文化外交还存在一些不足的地方需要进一步加强。

1、提高文化发展水平

首先，要提高中国的文化发展水平，提高中国文化的吸引力。中国作为一个具有5000年文化历史的大国，有着丰富的文化资源，这些资源在一定程度上为中国塑造良好的国家形象、开展对外交往、提升国家影响力提供了文化支持，而且中国的文化对世界其他国家的民众具有非常强大的吸引力，国外的民众对中国的儒家文化、各种传统节日、习俗、语言、服装等都表现出了浓厚的兴趣。然而中国在传承、开发、创新方面却表现的明显不足，一些极为宝贵的人文、历史、自然景观等文化资源没有得到充分的重视和挖掘，一些文化珍宝甚至被埋没、浪费和流失。中国一些传统节日和习俗国外的华侨华人比中国国内传承、保护得更好，如泰国中元节的祭祀步骤及红白事习俗等要比在中国传承的更完美。因此，中国应着力于传承、发掘及扩大文化资源并加以重视且大力发展。其次，在信息全球化时代，文化传播交流更多的是通过影视剧、网络等大众传媒进行，包括传统媒体和新媒体。因此大

众传媒在推动国家文化外交发展中起到至关重要的作用，它们在增进两国互相理解，深化两国友谊方面有着不可替代的重要性。目前泰国的电视剧及泰国明星深受中国民众欢迎。中国的影视剧在泰国的发展不多，中国应该加强在影视、图书等文化产业的投入，使得中国更多的文化也能够通过这种方式让更多的泰国人民所了解。

2、提高国民素质水平

国民在一定程度上代表了国家的形象，当 they 与国外民众接触交流时，国外民众往往通过他们的素质来评价中国的整体精神文明水平，他们的形象直接影响着外国人对中国人民、中国文化的印象。为此，中国民众的素质还真有待于提高，虽绝大部分中国游客到泰旅游能做到谈吐文明、举止恰当，但仍有少数游客“说话声大、脾气大、不排队、乱扔厕纸”，曾发生女游客在机场晾晒内衣裤、在卫生间裸露上身换装、泰北清莱白庙发生游客如厕不文明，导致寺庙向中国游客关闭半天的事件等不文明现象，甚至因排队加塞引发不满导致大打出手、南京乘客大闹亚航、中国游客大闹曼谷廊曼机场还高唱中国国歌等事件引发舆论批评。中国驻泰国大使馆自2014年3月起至今在使馆网站上共六次以“文明出行，维护中国游客良好形象”、“泰国文明游，呼吁改陋习”、“如何在海外做个文明出彩的中国人”、“如何从容文明应对航班延误”^[6]等标题提醒到泰中国公民文明出行注意自己的形象。如2014年3月5日在使馆网站上提示说“近一个月以来，泰国连续发生3起中国游客在机舱和机场因琐事争吵引发肢体冲突的事件，使馆由此提醒来泰中国公民应文明出行，自觉维护中国公民对外形象。”^[7]毕竟公民在海外的个人行为是构成国家文明的元素，外国民众往往通过游客的个体行为来诠释国家的形象。每一位走出国门的游客都是国家形象的“民间大使”，都是国家名片的“代言人”。因此，提高国民素质才能更好地实践文化外交、提高本国在国际社会中的形象和影响力提供保障。

3、充分发挥华侨华人的作用

泰国华人已有一千多年的历史，他们在整个泰国社会历史发展的进程中，与泰国境内所有的民族一道，不仅为泰国社会的进步、经济的发展做出了不可磨灭的贡献，也在中泰两国友好

交往中起到桥梁作用。泰国的华侨华人数量多（泰国社会中华人的数量共超过706万，占全国人口总数的11%。）、影响大、社会地位高，是泰国精英阶层中重要的组成部分，而且泰国华侨华人具有融通中泰独特优势，熟悉泰国社会、法律、文化环境与风土人情，对中国情况也熟悉，是连接中泰两国的“天然桥梁”，是促进中泰两国交流合作的“主力军”，是中国对泰国开展文化外交的积极力量。因泰国华侨华人扩大了中国与泰国的交往交流的渠道，其在泰国展示中国的文化形象时，也能增强中国的影响力，增强中国文化在泰国的感染力与影响力，从而无形中促进了中国对泰国开展文化外交。因此，我们必须重视泰国华侨华人的桥梁纽带作用，做好泰国华侨华人的工作，尤其是大力培养与泰国华人的亲情关系。因为在文明冲突与融合日益加强的时代，他们是中国增强文化的向心力和发挥文化对外影响力的重要国际力量。

在全球化的背景下，中国文化外交还需在文化外交理论和方略研究、建立成熟的效果评估体制、开拓对外文化交流新渠道及积极发展文化产业等问题上进一步加强，以提高中国文化外交的竞争力、以增强中国文化外交的影响力。

在现代国际关系中，文化外交发挥着政治、经济和军事等对外交往手段难以达到的、越来越大的作用。而中泰两国关系稳定良好的发展是中国当前大力加强对泰国文化外交的一个重要机会，也是日后两国合作与发展的重要领域。中国政府方面应大力推动和发展对泰国文化外交，既可以实现中泰两国的进一步发展和共赢，还可以以泰国作为门户，不但对中国同周边国家关系发展起到了良好的示范作用，也将成为不同社会制度国家友好相处的典范，还可为中国对其他东南亚国家开展文化外交提供可借鉴的经验，而有助于推进中国与东南亚国家之间关系，使中国与东南亚国家经济文化深入地接触与交流，这将对增强中国在东南亚的地缘政治与地缘经济等利益发挥独特的影响力起到重要作用。

参考文献

- 李智. 试论文化外交[J]. 外交学院学报. 2003, (1) .
- 边叶宏. 文化外交在国际外交中的双重效应及启示[J]. 观察与思考, 2009, (13) .
- 孟晓骊. 中国: 文化外交显魅力[N]. 人民日报, 2005, 11, 11: (第7版) .
- 邱似玉. 中国对泰国公共外交: 现状, 分析框架和影响因素[D]. 上海师范大学硕士学位论文, 2014.
- 曹云华. 在大国间周旋——评东盟的大国平衡战略[J]. 暨南大学学报: 哲学社会科学版, 2003, (31) :12.
- 中华人民共和国驻泰国大使馆网. 使馆新闻[EB/OL]. (2015-02-11) [2015-12-01]. http://www.chinaembassy.or.th/chn/sgxw/default_2.htm.
- 中华人民共和国驻泰国大使馆网. 使馆新闻[EB/OL]. (2014-03-05) [2015-12-01]. http://www.chinaembassy.or.th/chn/sgxw/default_2.htm.

浅析语言接触中的借用现象

On Borrowing Phenomenon in Language Contact

[中国]张鑫

[China] Zhang Xin

(内蒙古大学文学与新闻传播学院)

【摘要】民族之间的贸易往来、战争征服、迁徙杂居、文化交流等各种形式的接触，必然会引起语言的接触。无论是哪种形式的接触，无论程度怎样、性质如何，一经接触必然会相互影响，这表现在语言成分的借用和吸收方面。任何一种语言都不是孤立的，借用现象在语言接触中是一种普遍的现象。本文主要从借词入手，对语言接触中的借用现象进行了论证，指出：（1）借用方式具有多样性；（2）借用趋向具有复杂性；（3）借用现象无论对借方还是被借方都具有重要的作用和影响。

【关键词】语言接触；借用现象；多样性；复杂性；重要性

Abstract

The language contact is definitely resulted from all various contacts between different ethnic groups in trades, wars, immigration and cultural exchange. No matter which contact, how deep, and what nature it was, the different languages must influence on each other as soon as they contacted, which was shown in the borrowing and absorption of language elements. No language is isolated, and therefore borrowing becomes a common phenomenon. From the angle of loanwords, this paper mainly probes into the borrowing phenomenon, and draws the conclusions as follows: first, there is a variety of ways for language borrowing; secondly, the tendency of language borrowing is complex; and thirdly, this borrowing phenomenon is of great use and importance for the languages that contact and borrow from each other.

Keywords: language contact, borrowing phenomenon, variety, complexity, importance

世界上有数千种语言，很难指出哪一种是完全孤立的，不少语言中间都有着千丝万缕的联系。“语言象文化一样，很少是自给自足的，交际的需要使说一种语言的人和说邻近语言或文化上占优势的语言的人发生直接或间接的接触。” [1] (P120) 这种接触必然会引起语言之间的相互影响，相互渗透，无论这种接触采取什么样的形式，对诸语言交流结果产生影响的不仅包括接触形式本身和这些语言的结构，还包括一些非语言的因素，如接触时的经济、政治、军事条件，以及这些语言在文化上的威望、说这些语言的人数等。鉴于这些影响因素，在语言接触中产生的借用现象虽然很普遍，但已经不是一种简单的现象了。这主要表现在借用方式的多样性、借用趋向的复杂性、借用作用及影响的重要性三个方面。

一、借用的方式

语言接触是语言演变的一种动力，一种自然法则。人类的每一种语言，都不是孤立存在的，总是与别的语言发生不同程度、不同形式的接触，受到别的语言的影响。所以，语言的演变既有内部的因素在起作用，也有外部因素的影响，二者交融一起推动语言的变化和发展。语言接触引起的语言影响，既有轻度的或表层的影响，也有重度的或深层的影响。在语言接触过程中，语音、词汇、语法的借用现象便是深层影响的表现之一。由于不同语言的语言结构、社会历史背景、文化背景不同，因而借用的方式就不是单一的。下面，我们分别从语音、词汇和语法等三方面来分析语言借用现象的多样性。

(一) 词语的借用

词语被借用后成为借词，也叫外来词。借词指音义都借自非本族语言的词。只要不同语言之间有接触，就会有词语的借用。每一种语言的词汇中都有一定数量的借词。我们可以把借词的方式粗略的分为单向借用、双向借用和往返借用三类。（红色部分标注出处）

1. 单向借用

单向借用指一个民族的语言被另一个民族借用，反过来，借用语言的民族却没有影响被借用语言的民族的单方面的语言借用现象。例如，从七世纪起基督教传教时期，古英语借入了有关基督教的拉丁语词，有 church（教堂）、angel（天使）、minister（牧师）

、priest（教士）、shrine（神龛）、mass（弥撒）、monk（僧侣）等，并通过借译的方式模仿拉丁语的词意，但是这时的古英语却没有什么可以回还的。再如朝鲜语，朝鲜原来没有自己的文字，它借用汉字作为自己的文字体系，汉语自然就成为一种“借出”的语言。

2. 双向借用

文化上言语形式的借用通常总是相互的，因为“每一个社团都会向其邻区学习”。^{[2] (P549)} 这种相互借用又分为两种形式：一种是甲语言向乙语言借用，乙语言又向甲语言借用。如英语中有不少有关司法、政治的词被借用到法语中，如budge（财政预算）、congress（大会）等，英语也从法语中借了不少词。另一种是用来称呼事物或行为的词从一个民族传递给另一个民族，就是有的词从甲语言借给乙语言，又从乙语言借给丙语言，再从丙语言借给丁语言……。例如“沙发”本是阿拉伯语词，它被借给法语，法语又借给英语，英语再借给汉语。再如一些人名，如Richard（理查德）、Henry（亨利）、Roger（罗杰）最初是法语从日耳曼语借来，英语又从法语中借来。

3. 往返借用

在词的借用过程中，还会出现借出去的词再借回来的现象，内蒙古大学的李仁孝先生称之为“返借词”（2007年7月），即从甲语言借给乙语言，接触一段时间之后，甲语言又从乙语言借了回来。日语和汉语之间存在着大量往返借用的现象。我国魏晋六朝以后，汉语对日语影响很大，汉语词大量涌入日语。日本在明治维新以后，开始向西方学习先进科学技术，他们赋予汉语词新的意义来反映西方的新事物、新概念。中国开始学习西方先进科学后，日语那些表达新事物、新概念的词语，也适合汉语的需要，于是汉语又成批的从日语中借回。例如“主义”、“思想”、“悲观”、“学士”、“硕士”、“封建”、“自由”、“理性”、“主观”、“学位”等都是又从日语中借回来的词语。一出一进之间，音义等方面可能有一些变化。如汉语的“百姓”借入蒙古语后意为“土房子”，后来变成“店铺”的意思。汉语后来又把这个词从蒙古语中借回，叫做“板生”，现在呼和浩特市的一些地名如“苳苳板”、“刀刀板”中的“板”就

是汉语的“百姓”借入蒙语后又借回的一个词。还有像“把式”、“把戏”和“伯克西”是汉语“博士”从蒙语中借来的返借词。

(二) 语法规则的借用

虽然借词的音、义都借自外语，但是在语音、语法上还得服从本民族的语法规则。如果词语的借用数量很大，语音、语法特点可能渗入借入语言的系统而出现音位、音节构造，构词规则乃至句法规则的借用。

1. 语音方面的借用

主要表现在增加新的音位和音位组合关系的出现。有的语言增加了一些新的音位，如中国壮语的武鸣话本来没有央元音音位[ə]，由于借用了汉语的“革命”、“特别”、“道德”等词，口语中便借用了“革”、“特”、“德”等的韵母[ə]；裕固语增加了[ʃ]、[f]两个辅音音位，还增加了[ai]、[au]、[ei]、[ie]、[uo]、[ye]、[ian]、[iən]、[uai]、[əu]、[ia]、[io]、[ua]、[uə]、[ue]、[ya]等16个复元音音位；苗语养蒿话的清擦音声母[h]，原来都不能同高平调和低降调结合，由于借入了汉语的“普选”、“调查”、“讨论”、“考验”等词，在语音系统中有了[p^hu⁵⁵]、[tʃa³¹]、[tʰau⁵⁵]、[kʰau⁵⁵]等音节结构，出现了这些新的音位组合关系。

2. 语法方面的借用

这主要表现在增加虚词和句法规则上。例如广西龙胜瑶族，从汉语借入连词“虽然”[se³³jwen²¹]和“但是”[ta: n¹²tsei²³¹]；侗语还借入了汉语的虚词“的”，如借入之前，把“我的书”说成“le²jau²”，借入“的”[tji]之后，就说成“jau²tji⁶le²”，在词序上也和汉语一样了。这在侗语的北部方言中已经成为唯一的结构规则了。壮语的构词规则原来是“受定成份+限定成分”，现在已经是“限定成分+受定成分”，同汉语的构词规则相同了；壮语民家语等在大多数情况下把原来的“SOV”的结构次序改变为和汉语相同的结构次序，即“SVO”结构。语音、语法方面的借用，也是语言接触中一种重要的借用现象，是语言相互影响的结果，社会之间的关系越密切，这类借用形式就会越普遍。

二、借用的趋向

借用现象包含趋向问题，哪种语言容易成为借方或是被借方，并不是随意的。一般来讲，借用的形势总是特别显著的从优势语言给予劣势语言。^{[2] (P589)}当然，优势语言和劣势语言是相对而言的。所谓优势语言指征服者或其他方面处于有利地位的人群所使用的语言；所谓劣势语言是指被征服的人民或地位低微的外来移民所使用的语言。首先，在劣势语言是土著的而优势语言是一群征服者带来的情况下，土著居民要向征服者借用语言成分。因为那些征服者处于支配地位，享有特权，给被征服者施加种种压力，这就迫使那些说劣势语言的人充分利用优势语言，“从优势语言中借用一些语言成分作为装饰和点缀”。^{[2] (P570)}例如阿尔巴尼亚总被外族征服，他的语言中充满了借词，有拉丁语、罗曼语、希腊语、斯拉夫语和土耳其语的语言成分。再如我国元代蒙古人入侵中原时，汉语借入了“胡同”、“站”、“蘑菇”等蒙古语词。如果征服者为数不多，或者他们没有携带家眷，在比较缓和的情况下，征服者继续使用他们自己的语言，但越来越觉得有使用被征服者语言的必要，他们就变成双重语言的上层阶级。但是，由于优势语言用处较少，它就会渐渐消亡，而劣势语言继续存在，这时劣势语言会大量向优势语言借用成分。例如法国诺曼王威廉在1066年的海斯汀战役中打败英吉利军队，在英国建立王朝。法语作为优势语言成为国家、宫廷、教会语言，“讲法语成为有身份的象征”^[3]英语作为当时的劣势语言从法语中借入了大量词语，比如：关于国家state（国家）battle（战役）peace（和平）soldier、政权（战士）people（人民）prince（王子）court（法庭）；关于宗教pray（祈祷）religion（宗教）saint（圣徒）virtue；道德（美德）vice（恶行）pity（怜悯）cruel（残酷）；关于狩猎和游艺track（踪迹）sport（体育）partner（伙伴）；家庭生活用语chair（椅子）table（餐桌）soup（汤）furniture（家具）fruit（水果）roast（烤）。如此庞大的法语词借入英语后，仅三百年间法语作为优势语言就被英语排挤掉了。然而，也有被征服者语言（劣势语言）消亡，征服者语言（优势语言）存在的现象。此时优势语言会保持原样，也许会有极少的几个借词。西班牙征服智利土著人民后，定居下来，智利丢了它的印第安语言，只说西班牙语了；英语只有很少几个文化借词是从不列颠的凯

尔特诸语言借来的。其次，在优势语言是经济、文化发展水平较高的那个民族的语言，劣势语言是经济、文化发展水平较低或地位低微的那个民族的语言的情况下，劣势语言也会广泛的借用优势语言的成分。汉语和朝鲜语、日语的关系说明此例。汉族的经济和文化原来在亚洲处于先进水平，周围的其他民族要学习我国先进的经济和文化就得学习汉语，甚至还借用汉语的书面语。朝鲜语和日语就成系统的借用汉语。日语先从我国的东南沿海地区借去了“吴音”，后又从中原地区借去了“汉音”；朝鲜语中产生了成系统的汉字音。可见，不管在什么情况下，借用的总的趋向都是劣势语言显著的向优势语言借用成分，当劣势语言消亡时，优势语言会保持原样，但也会借用很少几个劣势语言成分。

三、借用的作用及影响

(一) 借用现象极大地丰富了民族语言的词汇

借词是语言接触后借用现象中最重要、最突出的表现。在语言的发展中，词汇是语言要素中最不稳定的因素。随着社会的进步，民族关系的复杂化，一种语言很容易受到别的语言的影响而产生新词，来表示新的事物、新的概念，从而丰富本民族的语言。“词的借用牵涉到语言的要素之一——词汇的丰富和发展的一种语言现象。”^[4]汉族自古与其他民族交往，从外族语借入词语，有些词语一直流传下来，甚至“已经渗入到汉语的血液当中”。^[5]例如“苜蓿”、“葡萄”、“石榴”、“狮子”、“菠萝”等是汉代从西域借入的词；佛教传入中国后，汉人就借入了“涅槃”、“轮回”、“因果”、“圆满”、“魔鬼”、“法宝”等佛教用语。鸦片战争以后，我国和外国在政治、经济、文化，科技方面的交往日益频繁，新事物、新概念大量输入中国。例如，汉语从英语借入tank（坦克）、nylon（尼龙）、copy（拷贝）等；从德语借入Nazi（纳粹）等；从意大利语借入fascist（法西斯）；从俄语借入Совет（苏维埃）。再如前文提及的英语，从法语中借入大量词语，极大地丰富了英语词汇。

(二) 借用现象在语言史的研究中具有重大的价值

语言发展的历史是连续的，而不是间断的，在研究语言发展史时，我们注重的是语音、词汇、语法的发展演变过程。借用现象会成为其

研究的一项重要资料。例如朝鲜语系统的借进汉语，产生了汉字音，在韩国称为“韩国汉字音”。它的实质就是用朝鲜民族语来读汉语的字音，既反映借入时代汉字的读音，也反映当时的朝鲜语是如何用它的发音习惯、音系结构原则来改造汉字的读音。汉语北方话的入声早就消失了，多数方言也消失了[-p][-t][-k]入声韵尾，但朝鲜民族的汉字音还保留着这这些韵尾，因而可以作为研究汉语入声的材料。古音还可以从古代的借词中去探索。如我国东汉后翻译了大量经文，很多字语都用当时的汉语音去对译梵语音，这些译名的读法在汉语里虽然发生了很大的变化，但从原文是梵语的拼音我们可以知道相应汉字的读音，把这些读音和今天的语音进行比较，我们就可以找到音变的线索。所以，这对汉语语音史的研究有重要的参考价值。

(三) 借用现象是民族关系的见证及研究民族发展史的重要材料

任何语言之间，如果存在借用现象，就说明他们有过语言接触、民族联系，或是和平交往，友好往来；或是征服与被征服；或是移民杂居等等。通过分析研究语言接触中的借用现象，我们可以了解两个民族或几个民族曾经有过的各种联系，也可以了解一个民族发展的历史。词汇在某种意义上是反应民族关系的活化石。意大利语tattera（头络、皮带）是哥特语借词，可以印证“哥特人在六世纪时统治意大利”；^{[2] (P575)}日耳曼语带有南方德语的辅音转移，代表了伦巴第的入侵和统治；阿尔巴尼亚语里充斥了拉丁语、罗曼语、斯拉夫语等借词，表明在历史上确实被这些国家统治过。朝鲜、日语里充满了汉语借词，表明在汉代、隋唐时他们同中国的友好往来，也表明中国在当时处于世界领先地位。

综上所述，借用现象是语言接触中的一种必然现象，是社会发 展、民族关系的产物。同时，借用现象又是语言发展中的普遍现象，只要有语言接触，就会产生借用。借用主要表现在语音、词汇和语法等方面，具有复杂性的特点；借用现象对民族语言的发展有重大影响，在语言史的研究中有重要的价值，而且还是民族关系的见证，是研究民族发展史的一项重要材料。

【参考文献】

萨皮尔(著). 陆卓元(译). 语言论[M].

[美]布龙菲尔德(著). 袁家骅, 赵世开, 甘世福(译). 语言论[M]. 北京:商务印书馆, 2004.

高名凯. 语言论[M]. 北京:商务印书馆, 1995.

王力. 汉语史稿[M]. 北京:中华书局, 2004.

戚语村. 词的借用和语言的融合[J]. 中国语文, 1959, (2) :59.

陈燕萍. 北京大学学报[J]. 哲学社会科学版, 1989, (1).

初探《环球时报》话语模式

Preliminary “Global Times” Mode of Discourse

[中国] 高欢欢、康宇坤

[China] Gao Huanhuan Kang Yukun

(内蒙古大学文学与新闻传播学院 新闻系)

【摘要】近年，由胡锡进主编的《环球时报》成为中国官方话语体系建构中一个独特的个案，作为一份单期销售量超过百万的报纸，《环球时报》在内容生产中所采用的的话语模式及其所宣示的立场和态度既被人称道又多受人诟病。本文以媒介话语分析理论为研究视角，运用内容分析法对《环球时报》进行话语分析，并探究其话语模式形成原因和存在问题及对策。经研究，《环球时报》近年之所以为人诟病是由于其宣传的角色并没有适应时代的趋势淡化反而政治宣传意味渐浓，特别是在迎合国家外交政策方面，《环球时报》对西方国家的报道、对西方生活模式思想观念的报道带有主观倾向，有失新闻专业主义原则，特别是客观性、平衡性原则，在思想多元化不断发展的未来，《环球时报》也应在其报道方式和逻辑上进行适当的转型。

【关键词】话语分析；话语模式；环球时报

Abstract

In recent years, edited by Hu Xijin of the “Global Times” has become a unique case construction Chinese official discourse, as a single period sales of more than 1 million newspaper, “Global Times” in the content production in the mode of discourse and its declared position and attitude is to be praised and criticized by people. This paper will analyze with the method of content analysis of discourse analysis on the “Global Times”, and explore the mode of discourse formation reasons and the existing problems and countermeasures.

新闻话语模式研究首先需要将新闻当做一种文本或话语来进行分析。根据梵·迪克的话语分析原则,可以从文本、语境两个视角对新闻内容进行考察,文本视角是对各个层次上的话语模式进行描述,语境视角则是把这些结构的描述与语境的各种特征联系起来加以分析。本文将以梵·迪克媒介话语分析理论为视角,以新闻文本的内部结构为参照分析话语特点,以新闻语境为依据,从新闻制作、新闻理解两个角度分析话语模式形成的原因。

一、新闻结构——依据新闻文本的话语分析

本文选取2014年4月25日——2014年5月25日一个月内所出版的《环球时报》为分析样本,依次从主题、文本内容结构、新闻话语风格和新闻话语修辞四个方面对《环球时报》进行话语分析。

主题分析

主题是新闻话语中的主旨和核心所在,是一篇新闻稿件最重要、最中心、最提纲挈领的概念。对于主题的分析,主要基于语文学中的宏观结构理论。宏观结构又可以称为“宏观命题”,宏观结构是由命题族群组成的,因而需要从命题族群中寻找规律提炼出话语的宏观结构,宏观结构具有限定文本一致性的功能,同时还从宏观上控制着局部层次的处理。

在新闻话语中,对于主题的分析,主要基于新闻标题。主题可以用标题的形式进行表达和暗示,标题是对文本的纲要性概述,因而新闻标题就可以作为宏观命题,依据新闻标题所提炼出的主题便可以作为话语主题。

笔者对2014年4月25日——2014年5月25日期间内《环球时报》的头版、要闻、新闻背景、环球扫描、关注中国、台港澳传真、国家论坛7个板块的标题进行主题统计,这些属于不同领域的新闻标题,大致可以分为国际政治军事、国际社会民生以及国际上的中国三大主题。符合《环球时报》“报道多元世界,解读复杂中国”的办报宗旨。

文本内容结构分析

新闻图式范畴是一种存在于新闻文本中的结构图示,无论在新闻制作还是新闻理解,媒体和受众都会自觉或不自觉地运用这些

图示。依据梵·迪克新闻话语分析理论,新闻图示范畴包含以下四个部分:

概述(标题和导语):表达了新闻的主旨和文本的语义宏观结构。

情节(语境中的主要事件):分析语境中的事件可以理解作者的对**事件报道的角度和立场**。

后果:新闻事件所造成的后果体现了事件的严重性,媒体报道新闻事件的后果与其所要向受众传递的信息具有一致性。

评论:一种特殊的新闻图示范畴,评论的内容和来源是分析媒体观点的重要依据。

以下,笔者将以新闻图示范畴的理论框架,从2014年4月25日——2014年5月25日所出版的《环球时报》中随机挑选4篇新闻报道进行文本内容结构分析。

样本一:2014年5月14日《环球时报》头版文章

标题:引题 美国务卿称关注中国挑战我发言人要美方认真反思

主题 美国连续在南海拉偏架

导语:(由10句话组成一段文字)

第一句:事件概括 美国再次干涉中国南海问题。(背景)

第二句:具体事件 克里点名批评中国在南海问题上的行为。(事件)

第三句——第四句:美国媒体对中国的批评 是一种挑战国际秩序的行为。(评论)

第五句:中国发言人表态。(事件)

第六句:分析人士注意到美国不仅拉偏架,同时还与中国保持友好。(事件)

第七句——第八句:解放军总参谋长访美 美媒表示双方在缓和关系。(评论)

第九句——第十句:专家许利平表示,美既想用南海问题牵制中国又不想局势失控。(评论)

正文:小标题(1)中国批驳美国错误言论

第一段：美国对中国在南海的行为不满，并表示对中国南海问题“强烈关切”。消息来源：法新社。（事件）

第二段：美国在此之前一对中国进行过公开批评，在与新加坡外长尚穆根会晤时，表达了对南海问题的看法：国际仲裁。（事件）

第三段：援引美联社报道以及日媒《日本经济新闻》的报道表明南海问题形势严峻、美方多次显示批评态势。（事件）

第四段：美国拉偏架，国务院发言人批评中国。（主要事件）

第五段：美国媒体鼓噪“中国威胁论”（事件）

第六段——第七段：中国外交部发言人反驳美国要美方反思。美方后来表示在主权问题上不持立场，不选边站队。（主要事件）

小标题（2）越菲仍在继续挑衅

第一段：援引越通社报道，称美国重量级议员发表声明指责中国行动。（事件）

第二段——第六段：越菲挑衅仍在继续，军事摩擦、中资企业员工罢工、反华游行、扣押渔船、审判渔民，局势紧张。（事件）

小标题（3）“美国为何要为亚洲国家站台？”

第一段：中国社科院许利平解释美国企图：南海问题为牵制中国的棋子，“重返亚太”战略。越菲在美国支持下蓄意炒作，将南海问题国际化、复杂化。（评论）

第二段：菲大学教授表示南海问题是美国亚太再平衡政策的产物。（评论）

第三段：美国《匹兹堡邮报》称美国为亚洲国家站台的原因是抵制中国崛起。美国《赫芬顿邮报》、英国《金融时报》指出美国为越菲“撑腰”。（评论）

第四段：援引外媒评论，称解放军总参谋长房峰辉访美，美中能借此机会缓和矛盾。（评论）

样本二：2014年5月9日《环球时报》新闻背景版文章

标题：以色列否认“在美间谍活动”报道

导语：（由五句话组成一段文字）

第一句——第二句：美《新闻周刊》报道称以色列大搞针对美国的间谍活动。（事件）

第三句：美国各部门对此事支支吾吾，意指事件有可能真实存在。（评论）

第四句：以色列外长表示纯属捏造（事件）

第五句：以色列外长称此事是美国想要阻碍以色列人免签入境。（事件）

正文：（由五段组成）

第一段：援引美国媒体《新闻周刊》称美国在降低以色列公民的美国入境签证颁发门槛的听证会上报告了以色列的“间谍活动”。（主要事件）

第二段：援引听证会的工作人员，所报告的以色列间谍活动“令人担忧，甚至恐惧”。（评论）

第三段：《新闻周刊》报道以色列间谍活动曝光令以色列愤怒。（事件）

第四段：历史上以色列经常对美国搞间谍活动。（事件）

第五段：以色列官方发表声明事件毫无根据。近日伊朗核问题的分歧令双方争吵不断。（事件）

样本三：2014年5月23日《环球时报》关注中国版文章

标题：中国数字金融革命牵动全球

作者为外国人

导语：（由三段构成）

第一段：中国的两种经济都受到一种相互矛盾的金融体系的推动（事件）

第二段：中央计划型经济，受到国有企业和房地产开发商主导，靠国有银行的廉价贷款维系。（事件）

第三段：新经济目前正引领世界性数字金融革命（评论）

正文：（由六段组成）

第一段：中国政府能否使新旧经济平衡发展关系到世界金融秩序的稳定。（事件）

第二段：微信、支付宝、余额宝等电子货币系统发展迅猛。（事件）

第三段：为平衡正反不同意见中国决策者对新兴的电子货币系统、电子支付系统做出前后不一致的反应。（事件）

第四段：援引加州大学圣迭戈分校经济学家维克多·施的观点：新兴经济对传统经济威胁较大。（评论）

第五段：若妥善管控，数字金融可帮助中国实现全球雄心。可助中国挑战美元在国际金融中的霸主地位。（评论）

第六段：但若创新令旧体系丧失资本，严重到崩溃，就可能发生极端的经济和社会动荡局面。这关系到第二大经济体的稳定，有可能改变全球金融体系。（评论）

样本四：2014年5月5日《环球时报》台港澳传真版文章

标题：主题：台北“新五四运动”力挺法治

副题：发起者称除了“德先生”、“赛先生”，台湾更需要“劳先生”

导语：（由一段文字两句话构成）

第一句：由于台北街头多日纷扰，国民党和新党4日上街游行，高喊口号“反暴力”、“要法治”、“挺警察”。（事件）

第二句：援引舆论，台湾民众受够了纷扰。（评论）

正文：（由三个小标题共七段文字构成）

小标题（1）国新两党分别上街头

第一段：援引台湾东森新闻网报道，叙述游行的状况。援引连胜文的话，有些人冲撞体制的行为可能与年底选举有关，希望泛蓝选民团结一致将选举打赢。（事件+评论）

第二段：游行细节（事件）

第三段：援引台湾“中央广播电台”，国新两党是表达另一种声音。援引《自由时报》叙述两党组织游行的原因。（事件）

小标题（2）绿营策动“割阑尾”

第一段：援引《自由时报》，泛绿和公民团体将正式宣告罢免国民党“立委”3位官员，并募集资金400万新台币，势力较大。（事件）

第二段：三位官员对此事的态度。（事件+评论）

小标题（3）岛内评析“五四真谛”

第一段：援引《中国时报》，所有抗争都必须建立在合理秩序基础之上。无论哪党执政问题都会存在。（评论）

第二段：援引前“行政院长”郝伯村，学运和反核都是台独“借题反扑”，台独绝无正当性和可行性，必使台湾陷入万劫不复。（评论）

从以上的文本分析中可以将《环球时报》在对新闻图示范畴构建的规律归纳为以下三点：

话语叙述方式采用的是夹叙夹议、叙议结合的模式

《环球时报》的新闻报道在概念上可以界定为是新闻评论，其夹叙夹议的叙述模式给文章增添了许多观点性的内容，而非专业的客观新闻报道，符合党报文章引导社会舆论的宗旨。

多援引外媒相关报道或社会人士的观点进行陈述

《环球时报》在其所报道的文章的评论部分里，常常是引自外国媒体或相关专家，其报纸本身立场在样本中均无体现。从这一点中可以看出，《环球时报》虽然并没有强调其报社对新闻事实所持有的立场，但是在选择外国媒体和相关专家的评论时显然是有所取舍的，也就是说，在选择什么人作为评论人和引用那些话作为评论都带有明显的主观性。借外人之口来陈述自己的观点是《环球时报》特点之一。

背景和评论与中国当下政治语境相连贯

《环球时报》在叙述时事政治方面，在其所陈述的内容中往往与中国当下政治语境相符合，这其中包括中国的政治体制、国家政策以及外交政策。政治语境下的新闻报道所呈现出的观点带有较强的倾向性，这种政治语境下的新闻报道也正是《环球时报》新闻图示范畴内部的核心所在。

新闻话语的风格

《环球时报》的风格在中国报业中可以算是“一枝独秀”。对于《环球时报》的风格分析，可以分成以下两个角度：

1、语言风格

作为党报，《环球时报》在新闻报道题材上、内容上都需要限定在一定的范围内，并且与国家大政方针、外交政策相一致，因而，在报道中国问题和国际重大事件时，其新闻文本的风格是严肃的、官方的、正式书面语体。例如，在报道中国主权纷争问题时，《环球时报》用夹叙夹议的叙事结构将官方强硬地，毫无妥协的态度表现在字里行间，具有强烈的劝服作用。而在报道外国事物时，。。。。但需要指出的是，在针对大国的报道中，特别是对美国和对俄罗斯的新闻报道中可以看出，中国对美国 and 俄罗斯一贯的外交政策，因而在观点上也有所侧重，显示出不同的风格。对于台湾的报道，《环球时报》也秉持着大陆对台的一贯政策，对台湾的性质机构都会加上引号，以示其特殊。

2、版面风格

除了是一份党报，《环球时报》也是一份面向市场、面向广大受众的盈利报纸，需要形成自己特有的风格以占领市场份额。因而《环球时报》在报纸版面栏目的设计和标题制作上形成了其独特的风格。经过多年的发展，形成了固定的版面编排和栏目，例如，每一期头版的新闻编排都以大号黑体字的通栏横标题搭配大幅新闻图片并运用醒目而又协调的彩色线条与右侧竖标题区分，显得干净整洁、明朗有力，突出了头版要闻；除要闻版外，每个版面的第一区序的文章都使用加粗黑体字的标题以突出文章的重要性，其他文章都一致使用整洁的横标题和竖标题，并用简单的线条将文章

与文章相隔开，对于字号、字体以及间距的把握使报纸空间的使用既不拥挤又不空洞，给读者以舒适的阅读体验。《环球时报》的栏目设置也独具特色，从多个角度为中国读者展示异国风貌和奇闻异事和世界中的中国，在重大国际问题方面，能够使读者快速了解国际时事的来龙去脉和前因后果。在一些涉及中国国家利益的问题面前，《环球时报》总会旗帜鲜明的亮出观点，从而引导国内舆论。《环球时报》通过固定的、模式化的版面编排和栏目设置形成了外观上的独特个性，这也是其获得成功的重要因素。

3、标题风格

多年来形成的标题风格是《环球时报》的最大亮点。正可谓“报纸争取读者的竞争，很大程度上是始于标题的竞争”，《环球时报》的标题与其官方化的、严肃的新闻内容形成极大反差：通俗化的口语、强烈的主观情感色彩将抽象的国际事务、国际局势以及大国关系变的具象而生动，让原本枯燥的、与受众缺乏“接近性”的国际新闻变得易于理解而且印象深刻。例如：

- 白宫改成新疆“恐怖袭击”值得鼓励
  - 大熊猫到来为中马关系“冲喜”
  - 美军方迎接中国总长 俄总统欲签能源大单
  - 美俄战略较劲都拉中国
  - 4G时代，国产手机将“弯道超车”
  - 呼吁亲俄势力推迟公投 宣布边境俄军已经撤走
  - 普京“示软”令西方意外
  - 谴责白宫“鲁莽行动” 声称已有“回击措施”
  - 俄怒斥美欧新制裁“恶心”
- 但特别需要指出的是，《环球时报》将带有强烈主观色彩的标题传达给受众时，使受众对于同一事件往往形成了与《环球时报》较为一致的看法，这种极强的感染力和舆论引导力既为人所诟病也为人所称赞。

《环球时报》话语模式形成原因

《环球时报》作为新闻媒介，其新闻

话语不仅具有上文所分析的结构形式特点，它还必须作为复杂的传播过程的组成部分加以考察。在分析新闻话语时不仅要从语言学的角度对新闻文本结构进行细致的研究，还需要从心理学、社会学的角度对生产新闻话语的社会语境、成员的认知过程进行深入分析，把它们放在整个社会的大背景下，对其做宏观分析。

新闻生产的过程与新闻文本的结构是新闻话语具有的合二为一、相互依存特征的体现。新闻制作的过程不仅是源文本结构功能的体现，而且还有赖于记者写作前对新闻报道将包含的结构进行的规划。同样的道理，受众对于文本的理解也影响着之后记者对于新闻的报道和写作。由此可知，固定的话语模式是由于新闻话语的结构与媒体的新闻制作、社会的新闻理解相互影响、相互作用而渐渐形成的，因而我们可以从新闻制作、新闻理解两个方面来分析《环球时报》话语模式形成原因。

《环球时报》新闻制作分析

新闻是被建构了的事实，不论新闻界多么强调客观主义，新闻所呈现的现实或多或少都会受到记者采访的局限和记者或编辑的主观意图的影响。源文本或者说现实状况被转化成新闻文本的过程，即新闻的制作就会受到某些规则的影响。这些规则是基于新闻属性而产生的。大众传播时代，新闻具备两种属性，一方面，新闻是一种文化形式，是经济基础所决定的上层建筑，它具有一定的公共意义；另一方面，新闻还是一种作为交换的商品，对于受众来说具备一定的使用价值。新闻所具有的这两种属性就决定了新闻生产必然受到社会政治经济体制、国际环境、社会文化的影响。除此之外，一家媒体所秉持的立场和宗旨也是影响新闻制作的规则之一。由此便可以从社会政治经济体制及发展水平、社会文化以及媒体自身立场来分析《环球时报》的新闻制作。

社会政治经济体制及国际环境

媒介组织与社会政治经济体制的关系主要表现为意识形态。我国是共产党执政下的社会主义国家，意识形态在媒介组织中的作用集中表现在媒介经营管理的模式上，即国家管理、企业运作。《环球时报》是人民日报社主办的国际新闻报纸，是属于统治阶级的官方报纸，其所报道的内容大多都是根据统治阶级的意志所宣传和传播的观念，因而《环球时报》

不可避免的带有官方论调。

自十八大以来，我国改革进入深水区，社会转型期的内外矛盾日益凸显，在这样的时期，作为面向世界的体制内媒体，《环球时报》在新闻制作中需要遵循一定的原则：一方面，要始终拥护国家政策、国家发展路线以及社会主流价值观念，另一方面，对国际事物的报道要体现中国立场从而主导国内外舆论。由此可见，《环球时报》在国家意识形态中所扮演的双重角色——风向标和舆论场。在此，《环球时报》在坚持统治阶层的意识形态的基础上，形成了不同的新闻价值观，也因此具备了不同的新闻制作方式和新闻话语习惯。

中国当代社会文化变迁

《环球时报》如今形成的话语模式与中国当代社会文化的变迁不无关系。改革开放以来，国内思想解放带来了社会文化的变迁和社会思潮多元化，在社会文化中，消费观念的更新和传统文化的淡薄成为当代社会文化变迁的主要趋势，消费主义文化作为一种价值观念对社会成员的方方面面产生巨大影响，传统价值观念日益淡薄，由此引发的社会矛盾成为影响社会稳定的重要因素。另外，在社会思潮多元化发展的过程中主流价值观念和党报话语权有所衰落，这与我国传媒体制下党报角色不相符合。

在当代社会文化变迁和社会思潮多元化发展的态势下，在回归传统、弘扬社会主义核心价值观方面给《环球时报》等主流媒体提出了要求，因而也由此导致了其在新闻制作上向主流向传统靠拢、排斥非主流思潮和西方价值观念的趋向。

《环球时报》立场及宗旨

《环球时报》在性质上属于党报，其办报宗旨是报道多元世界，解读复杂中国，主要从中国人的视角报道世界。《环球时报》的新闻制作在其立场和宗旨的指导下在国内外形成了一种“中国话语”，在中国大国崛起、国际关系波谲云诡的环境下，如何引导广大读者少受或免受某些拥有某种话语权的力量、媒体的消极影响和误导，是《环球时报》的重要任务。

前，中国在国际力求树立大国形象，在中美关系、中欧关系、中日关系中更需要传播中国的利益诉求。针对这一现象，《环球时报》作为党报系统的一员，对于带有民族主义倾向的报道其更多的是通过隐晦和侧面反映的方式进行，而非通过直白的和不加掩饰的叙事模式进行报道。因此，在所抽取的《环球时报》样本中，我们可以看出，媒体很少有赤裸裸的关于民族主义的报道内容，更多的还是通过在有关报道中委婉地批评其他民族和赞美本民族这一含蓄的方式进行表达。

通过上文从新闻制作、新闻理解两个方面对《环球时报》话语模式成因进行的分析，结合当前社会环境，笔者对未来《环球时报》的发展提出以下建议：

要以客观中立的角度报道信息。现如今，中国的媒介环境已发生重大变化，已经从前的“政党媒体”逐步向信息提供者的角色转变，因而在未来，《环球时报》需要在评论部分呈现出客观、公正、全面的特点，仅仅一家之言难免会使新闻具有失衡的危险，多角度全方位的观点阐释比统一观点的“灌输”更能吸引受众的关注。

要重视网络空间的话语传播。在网络快速发展、网络普及率不断提升的趋势下，纸媒必死已是大势所趋不可扭转，在这样的媒介生态环境下，报纸就需要转变办报模式。在此之前，《环球时报》早已开始转向网络领域，但是就目前来看，其影响力还远不如其纸质

报纸。笔者认为，最主要的原因是，网络环境中的受众来源是多元化的，在其交互性特征的作用下，意见领袖的影响力变得不可忽视，因而可以说，网络中受众对于信息的解读在一定程度上是在意见领袖影响下的群体解读，网络媒介中意见的相互交流往往蕴含着更为民主的因素，《环球时报》在网络媒体中并没有收到过多关注的原因在于其忽视了受众主体的多元化，忽视了网络中广泛存在的民主自由等观念因素，所以在网络中，《环球时报》需要改变其在纸媒中固有的话语模式，少一些宣传教育色彩。

结语

《环球时报》独树一帜的国际报道给其带来了成功，同时也导致《环球时报》多次成为公众热议的对象，社会各界对其褒贬不一。作为一份官办的国际新闻报纸，在报道和评论中，《环球时报》必然要迎合统治阶级的意志，也正因为如此，不少学者指出《环球时报》的文章“偏左”，具有明显的民族主义倾向等等。现如今，中国的媒介环境已发生重大变化，受众的媒介素养也在不断提高，在今后，《环球时报》需要以客观中立的角度报道信息，同时要重视采用适用于网络空间的话语传播策略，由此才能减少批评，不断发展。

